

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
6116 ST. CLAIR AVENUE ■ P.O. BOX 03206 ■ CLEVELAND, OHIO 44103
Vol. LXIX Rugsėjis – September 13, 1984 Nr. 35

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

RINKIMINĖS TEMOS

Tikyba, patriotizmas ir Černenko interview

Vytautas Meškauskas

Tradiciniai tik po Darbo Dienos turėtų prasidėti tikra priešrinkiminė propaganda. Šiais metais tačiau ji jau prasidėjo po respublikonų konvencijos Dallas mieste. Iš pradžių jai įsisiūbuoti neleido kandidatės ir viceprezidentės G. Ferraro finansiniai klausimai, kurių išsiaiškinimui reikėjo paaugoti beveik 3 savaites, bet tam reikalui atvėsus - galima kalbėti 'rimtai'.

Nors rinkiminės kampanijos retai kada prasideda su invokacijomis, šiais metais, gali sakyti, kad taip buvo. Prezidentas Reaganas, tuoj po respublikonų konvencijos, kalbėdamas evangelistų suvažiavime, pareiškė:

"Tiesa yra tokia, kad politika ir moralė yra neišskiriamos. Kadangi moralės pagrindas yra tikyba, religija ir politika giminiuojasi. Mes reikalingi religijos kaip vadovo."

Savaime aišku, kad toks pareiškimas sulaukė demokratų kritikos. W. Mondale, prieš pradėdamas savo kampaniją Minneapolyje, pareiškė, kad respublikonai sukėlė abejonių, ar jie vis dar gerbia sieną, kurią JAV steigėjai nutiesė tarp vyriausybės ir religijos. Amerikoje tikyba esanti asmenišką reikalą tarp paskiro žmogaus ir Dievo, tarp šeimų ir jų bažnyčių ar sinagogų, be jokios vietos tarp jų politikams. Prieš tą kalbą per radio, Mondale atsilankė presbyterionų bažnyčioje ...

Atvirai kalbant, prieš tą kampaniją apie abiejų kandidatų religinius įsitikinimus visai nebuvo kalbama, nors buvo žinoma, kad Reaganas reguliariai nesilanko bažnyčioje ir yra persiskyręs, o Mondale yra pastoriaus sūnus, kas leistų spėti, kad jis pirmas palies tą temą. Dar daugiau ta tema turėtų kalbėti Jessie Jackson, iš profesijos kunigas.

Antras gana keistas ginčas eina dėl patriotizmo. Demokratai baigė savo konvenciją mosikuodami tūkstančiais JAV vėliavų. Respublikonai ne tik neatsiliko, bet dar išleido Reagano-Busho medalius, kuriuos paspaudus pasigirsta valstybės himno garsai.

Visai rimtų diskusijų dar nesigirdėjo apie daugiau kasdieninius klausimus: užsienio politiką ir ūkinę padėtį, kurie turėtų daugiau nusverti rinkimų pasirinkimą. Lyg ir pasipiktinę tokia padėtimi Černenko davė pasikalbėjimą Pravdai, kuriame pabrėžė savo pažiūras į nusiginklavimo klausimą, kaltindamas JAV pasiryžimu įsigyti persvarą atominiuose ginkluose, bei Reagano administraciją nenoru rimtai derėtis dėl erdvės ginklų, ką įrodo nesutikimas derybų metu sulaukyti satelitų naikintuvų bandymus. Būdinga, kad tas Černenko interview iššaukė prisiminimą jo pirmo Andropovo inter-

(Nukelta į 2 psl.)

Clevelando lietuvių radijo valandėlės Tėvynės Garsai vadovybė 1950 m. rugsėjo 5 d. Iš kairės: Balys Auginas, Jaunutis Nasvytis, Alfonsas Mikulskis ir Povilas Šukys.

Argi žodis nepalieka aido?

Clevelando radijo programai 'Tėvynės Garsai' 35 metai

Balys Auginas

Visi mes žinome, kas yra laikas žmogaus gyvenime, kaip jis žaidžia su žmogumi ir su žmonijos istorija. Ir man vaidenasi, kad mes - kaip vaikai - ilipę į gyvenimo valtelę, skriejame laiko milžiniška upe ir toli, kol begaliniai laiko vandenys mus nuplukdo į ūkanotą ir rūkais dengiamą amžinybę ...

Juk viskas nuskesta amžiny-

bėje - ir žmogus su savo darbais, ir tautos su savo viltimis ir troškimais. Bet ar nepalieka kas nors, kas liūdytų mūsų darbus, veiklą, troškimus? O taip! Žmogus ir tauta išlieka istorijos puslapiuose ir jų darbais lieka gyvi kitų žmonių atmintyje. Jie yra tęsiami kitos kartos. Tačiau laikas yra gudrus, kaip šventraščio žaltys -- jis keičia žmonių papročius, žmonių galvojimą, troškimus ir dvasią ...

Todėl, išliekant šioje laiko kovoje, reikia iš anksto pasiruošti, kad mūsų darbai ir idėjos išliktų, kad laikas juos išaldytų istorijos kaleidoskope. Kad jei ne visume, tai bent atskiros veiklos dalys - kaip plytos, išbarstytos laiko vėjų, ateinančių kartų vėl būtų panaudotos ir praėjusios generacijos statiniai liūdytų mūsų kartos gyvenimo būdą, moralę, darbus.

Sios mintys gimė manyje tada, kai aš ėmiau galvoti apie Clevelando lietuviškos radijo valandėlės veiklą, jos nueitą 35-rių metų kelią. Amžinojo laiko mastu matuojant, 35-ri metų laiptai yra galbūt nedidelis sukaupytų metų kauburėlis, tačiau gyvenimo mastu ji vertinant -- tai daugiau nei trečdalis žmogiškojo amžiaus. Todėl būtų gaila, kad sukauptos vertybės per tokį laiką ateities vėjų būtų nupūstos užuomarštin.

Šiandien, švenčiant šią didelę Clevelando lietuviškojo radijo "Tėvynės Garsai" gyva-

(Nukelta į 4 psl.)

VEIKSNIAI TVIRTAI GINS LIETUVIŲ INTERESUS

ALTo, JAV LB, PLB valdybų ir VLIKo atstovų konferencija dėl KGB suklustotais dokumentais apkaltintų lietuvių bylų reikalų įvyko 1984 rugsėjo 8 d. Clevelando Lietuvių namuose. Joje išklaudyta adv. P. Žumbakio, Lietuvių teisėms ginti komiteto ir Fondo bei Americans for Due Process atstovų pranešimai ir aptarta tolimesnė veiksmų akcija šioje srityje ir priimta sekanti rezoliucija:

1. Džiaugiamasi visų veiksmų tvirtu nusistatymu vieningai ginti Lietuvos gyvybinius interesus ir paskirų lietuvių teises;

2. Suvažiavimo dalyviai prašo veiksmų pirmininkų kuo skubiau tarti galimą Lietuvos inkorporavimo nepripažinimo iš JAV pusės pažeidimo reikalą;

3. Suvažiavimo dalyviai prašo veiksmų pirmininkus lietuvių teisėms ginti reikalo tvarkymą spręsti ilgesnės trukmės perspektyvoje.

JAV prezidentas ir ponia Reagan (dešinėje) Diplomatinio korpuso priėmimo metu 1984. VII. 1 d. Baltųjų Rūmų sode su Lietuvos atstovu dr. Stasiu Bačkiu ir ponia Ona Bačkienė.

SAVAITINĖ POLITIKA *Įkvilga*

Ką reiškia sovietų uždraudimas Honeckeriui važiuoti į Bonną? - Černenkos 'prisikėlimas' iš mirusių. - Padėtis Izraelyje.

N.Y. Times taikliai suformulavo žinios reikšmę apie Rytų Vokietijos valdovo Honeckero atsisakymą padaryti vizitą Bonnai. Girdi, nuostabu ne tai, kad jis atsisakė, bet kad jam buvo leista taip ilgai delsiti!

Kaip jau mes čia rašėme, sunku įsivaizduoti tokį nepaklusnumą Stalino, ar net Andropovo laikais. O jei taip - reikia prileisti, kad Kremliaus mašina neveikia taip sklandžiai kaip ankstyvesniais laikais.

Rinkiminės temos...

(Atkelta iš 1 psl.)

view toje pačioje Pravdoje ... lygiai dvi savaites prieš mirtį. Tada, kaip dabar, ėjo gandai apie sovietų valdžios viršūnės nepagydomą susirgimą. Tada, kaip ir dabar, sovietams rūpėjo pabrėžti, kad toji viršūnė vis dar funkcionuoja.

Kaip ten iš tikro būtų, Valtybės D-tas tuojau pat į tą interview palankiai reaguotų, pareikšdamas:

'JAV tik bando ištaisyti Rytų-Vakarų apsiginklavimo balansą, kurį Sovietų Sąjunga paskutiniaisiais metais pažeidė savo naudai ... mes sveikiname Černenko pareiškimą, kad Sovietų Sąjunga irgi yra už rimtas ir konkrečias derybas.'

Tai lyg atsakymas į būsimą demokratų kritiką dėl blogų santykių su sovietais. Idomus ta tema straipsnis pasirodė rugsėjo 2 d. N.Y. Times nr.. Jo autoriai - demokratų politikai W. Averell Harriman, buvęs ambasadorius Maskvoje ir Clark M. Clifford, buvęs Gynybos Sekretorius bei Marshall D. Shulman, Carterio administracijos patarėjas sovietų reikalais - teigia, kad dabartinė administracija klydo, tikėdamasi jog smarkesnis JAV ginklavinimas atves sovietus prie derybų stalo. Iš tikro tai tik paakino sovietus bet kokia kaina nenusileisti ir didinti savo ginklavinimosi spartą. Šešios administracijos - Eisenhowerio, Kennedy, Johnsono, Nixono, Fordo ir Carterio - stengėsi sulėtinti ginklavinimą derybom ne dėl to, kad joms patiko Sovietų Sąjunga, bet todėl, kad jos manė, jog nuosaikesnis ginklavinimas yra geriau negu visai nesuvaržyta karinė konkurencija. Autoriai, žinoma, nutyli, kad tų visų administracijų pastangų vaisius buvo toks, kad sovietai ne tik pasiekė JAV lygį, bet jį bandė pralenkti. Tai apeidami jie tačiau padaro įdomų pasiūlymą: tiek demokratams, tiek ir respublikonams derybų nusiginklavimo klausimą turi tuojau pradėti svarstyti rimtai, nes kokia nauda laimėjusiam kandidatui, jei jis laimės rinkimus, bet pralaimės taiką?

Černenko dėl ligos nepajėgia pats užsisegti palatą, jam padeda saugumietis...

Keisti dalykai atsitiko Rusijai ir Vakarams 1984 metams slenkant, rašo londoniškis The Economist. Metams prasidėjus, sausio mėnesį buvo klausama ar Vakarų Europa liks ištikima JAV sąjungininke. Rugsėjo mėn. yra klausama, ar Rytų Europa liks patikima Sovietų Sąjungos partnerė.

Kreditas už tai priklauso šiek tiek prezidentui Reaganui, kiek daugiau V. Vokietijos kancleriui Helmutui Kohl, bet daugiausia - jei tai galima vadinti kreditu - Konstantinui Černenko.

Reaganas atginklavo Ameriką, tačiau iki šiol daug kas nepastebėjo, kad jis yra nepaprastai atsargus. Jis neįsikišo į Persijos įlanką, ir tik iš dalies į Centro Ameriką. Ideologiniai jis nebuvo dogmatiškas (palaiko gerus santykius su Kinija). Padaręs klaidą jis sugeba pasitaisyti (pasitraukė iš Libano, kai paaiškėjo, kad pradėta politika negali laimėti). Reagano tikroji politika tačiau buvo aptemdyta jo antimarksistinės retorikos.

Iki tam tikro laipsnio tai buvo reikalinga, kad pabrėžti atitrūkumą nuo netikros 'detentės', pradėtos septinam dešimtmečiui, kuri supuolė su Sov. Rusijos sparčiu ginklavinimu, Angola, Etiopija ir Afganistanu. Bet tai Reaganas gal kiek per ilgai užtęsė. Šiais metais Reaganas buvo santūresnis. Tainuramino nervus Europoje, anti-atominis sąjūdis čia susilpnėjo, Anglijos ir V. Vokietijos keliais riedėjo skraidančios bombos ir Pershing II raketos. Rusams liko tik kaukti iš nepasitenkinimo.

Kohl dalis tame procese buvo didesnė. Jo uždavinys buvo priversti abejojančius vokiečius priimti naujas raketas. Tai padaryti jam atrodė geriausiai užtikrinant savo pilie-

čius, kad priėmimas raketų nesustabdytų artėjimo su Rytų Vokietija. Jis numatė tai, ko kiti iki šiol nepastebėjo, būtent - kad siekdamas geresnių santykių su Rytų Vokietija jis sukėlia naujų problemų Černenkai.

Iš tikro, gerų santykių su Vakarams nori visi sovietų satelitų režimai, nes tai vienintelė galima pagalba jų ūkiui sustiprinti.

Nei Reaganas, nei Kohl nebūtų galėję to pasiekti, jei nebūtų gavę pagalbos iš Černenkos. Rusai būtų geriau padarę, jei - pralaimėję mūšį dėl amerikiečių raketų išrikiavimo Europoje - nudaugytų besišypsa. Antiatominio sąjūdžio svarbiausias argumentas buvo, kad nereikia ginkluotis prieš rusus, nes jie nesudaro rimtos grėsmės Vakarams. Tai buvo Andropovo linija. Ji neatitiko tiesai, bet daug žmonių norėjo taip manyti. Černenko atidarė jiems akis.

Jis ir Gromyko, o ne Reaganas, dabar pradėjo baidyti. Jie parodė Sov. Rusiją kaip super-valstybę, kuri atsisako derėtis dėl raketų, kuri faktinai yra atsakinga už derybų nutraukimą. Rezultatai buvo visai kitoki negu rusai tikėjosi: Vakarų sąjunga yra tvirtesnė negu buvo pereitais metais - plyšiai rodosi tik Rusijos Rytų imperijoje, kaip niekad anksčiau.

Vyraujančiai Kremliaus seniū trejulei - Černenkai, Gromykai ir Ustinovui - 70-tas dešimtmetis turi atrodyti kaip buvus auksinis amžius. Įkliuvusi į Vietnamą Amerika leido sovietams atsiginkluoti. Sovietų įtakos sfera išsiplėtė į Afriką ir Afganistaną, Iranas pasitraukė iš Amerikos įtakos. 1977 m. pradėtas SS-20 raketų rikiavimas priverstė europiečius abejoti amerikiečių

■ Iš kitos pusės

Rugpjūčio 15 d. 4:10 val. p.p., kaip matosi iš antspaudo, Jonas Soliūnas įteikė skundą Illinois'o Cook County apskrities teismui (Circuit Court of Cook County), kaltindamas, kad Lietuvių Katalikų Spaudos Draugija, kuri priklausanči mariojūnų vienuolynui, 1981 m. sausio 5 d. pasamdžiusi jį (Soliūną) savo leidžiamam Draugo dienraščiui (a world-wide daily) redaktoriū už 15,000 dol. algos į metus, sekančių metų kovo 23 dieną jį atleido. Šalia tų institucijų Soliūnas dėl savo atleidimo apskundė tų institucijų pareigūnus - kunigus Viktorą Rimšeljį ir Praną Garšvą, bei Draugo administratorių Petrą Cibulskį.

Pagal skundą Rimšelis Soliūną priėmė tarnybon iki jis išsirtarnaus pensiją, o Soliūnas iš savo pusės atsisakė turimo, geriau apmokamo, darbo. Tą žodinį susitarimą pažeidė Cibulskis Soliūną atleisdamas iš darbo, kas padarė jam daug nuostolių.

Pradėjęs tarnauti, Soliūnas gavo Draugijos asmeninės politikos ir taisyklių nuorašą, kurių jis laikėsi. Pagal tas taisykles Soliūnas po trijų mėnesių tarnybos tapo nuolatiniu tarnautoju. Cibulskis jį atleisdamas prieš tai neįspėjo ir nedavė jokio paaiškinimo.

Soliūnas, kuris prieš ateidamas į Draugą dirbo Soc. Security administracijoje, samprotuoja, kad jis buvęs atleistas dėl to, kad jis atsisakė liudyti netiesą. 1981 m. spalio 1 d. Rimšelis jį prašęs padėti mariojūnams prašyti dėl Social Security mokėjimų. Tam tikslui Social Security administracijai reikėjo paaiškinti ryšį tarp mariojūnų ir Katalikų Spaudos D-jos. Rimšelis reikalavęs, kad Soliūnas iškreiptų (misrepresent) darbdavio-darbo ėmėjo ryšį tarp mariojūnų ir draugijos - ką Soliūnas padaryti atsisakė.

Po to Rimšelis ir Garšva pradėję prieš Soliūną akciją, kurioje buvę ir rasinės diskriminacijos (jis yra vedęs juoda), tikrino jo rašinius, nors kitų redaktorių netikrino, nepraleido palankių atsiliepimų apie juoduosius, nekėlė algos, visai nesitarė su juo Draugo reikalais, išvadino KGB agentu ir t.t.

Dėl viso to Soliūnas prašo iš atsakovų priteisti jam pusę milijono dolerių kompensacijos ir vieną milijoną pavyzdinės baudos su visom teismo išlaidom.

Apgailėstaujant, kad - koks būtų teismo sprendimas - dalį ir aukomis spaudai surinktų lėšų reikės atiduoti advokatams, čia norisi pastebėti, kad bent vieną ieškinio punktą galima būtų išsiaiškinti ir be teismo. Trečios dalies 15 str. (b) dalinyje teigiama, kad atsakovai prieš savaitę auto nelaimėje žuvusią ieškovo žmonos motiną

pavadino BOBUTE, 'Which is a ethnic slur'.

Zvilgsnis į tremties Lietuvių Kalbos Vadovą sako, kad bobutė yra 'senelė; (fam) akušerė', tačiau Dabartinės Lietuvių Kalbos Žodynas tiksliau apibrėžia:

BOBUTĖ (2) 1. tėvo ar motinos motina; senelė, močiutė. 2. priėmėja prie gimdančių moterų.

Tokiu būdu velionės pavadinimas pirmąją prasme negali būti laikomas įžeidimu, nes ji turėjo anūkų ir jiems buvo bobutė. (vm)

sugebėjimu juos, reikalui esant, apginti.

Siame dešimtmetyje viso tos rusų viltys viena po kitos žlugo Reagano atsiginklavimo programa sumažino Rusijos pirmenybę. Pershingai ir skraidančios bombos atstatė amerikiečių atominį skėtį virš Europos. Mozambique ir Angola pradėjo ieškoti bendros kalbos su Pietų Afrika. Irane Rusija iki šiol neturėjo jokios naudos, o karo galo Afganistane vis dar nesimato. Rusija negalėjo prisi-
versti padaryti kokių mažų nuolaidų, kad atitraukti Kiniją nuo Amerikos ar sulaukyti Japoniją nuo per glaudžių santykių su JAV. Visa tai buvo nusivylimas Černenkai, kuris su savaisiais pasitraukė į tolimą palapinę - rašė The Economist.

Pereitą trečiadienį Černenko staiga grįžo iš 8 savaičių atostogų, per kurias nieko apie jį negirdėjom. Televizijos ekrane jis atrodė sveikas, nors labai nejudrus - kaž kaip priminė graboriaus nuėmimą, kaip jis sveikina savo kosmonautus kaip tik tą pačią dieną, kai į žemę grįžo

JAV astronautai. Černenko kalbėjo apie reikalą palikti erdvę taikai, kas reiškia, kad Kremlius bijo amerikiečių technologijos persvaros.

Prezidentas Reaganas susilaukė neprašytos pagalbos iš JAV gimusio rabino Kahane, kuris Izraelyje buvo išrinktas į naują seimą, nors kiti politikai jo kratosi. Jis atvyko į JAV su laikyti savo tautiečius nuo balsavimo už ... Mondale, kuris, jo nuomone, atneš pražūtį Amerikai ir Izraeliui. Rabinas Kahane yra šalininkas visų arabų išvairo iš Izraelio teritorijos ir užkariautų sričių. Paklaustas per CNN TV programą 'Crossfire', kaip tai suderinti su demokratijos principais, rabinas atsakė, kad ne jie, bet Izraelio išsilaikymas jam rūpi. Ar neišvarė iš savo teritorijų visus vokiečius Lenkija ir Cekoslovakija ir gavo tam prezidento Trumano pritarimą Potsdame?

Kahane per rinkimus gavo 27,000 balsų, daugiausiai karių ir jaunų žmonių, tačiau tikisi savo idėjų populiarumo padidėjimo. Faktinai, su savo (Nukelta į 3 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA,
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103.Second-class postage paid at Cleveland, Ohio. Published Weekly
by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS Inc. Subscription
per year \$17.00. Single copy 35 cents.

Prenumerata metams \$17.00, pusei metų \$9.00 • Atskiro numerio kaina 35 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

LITUANISTINĖS MOKYKLOS
TARPDURYJE

Rugsėjo mėnesį vėl prasideda mūsų lituanistinių mokyklų naujieji mokslo metai. Tokia proga labai norėtusi tikėti, regėti ir džiaugtis, kad ir po 40 metų atsineštinė naujosios išeivijos lietuviybė kaitina jaunimo širdis, kiek ausys pasiekia, skamba jo lūpose lietuviškas žodis, aidai lietuviška daina ir žydrios mažųjų akys šviesiai žvelgia į didelę mūsų ateitį. Ypač kad laikraščiuose kartais matome ir fotografijų, kuriose tėveliai veda už rankų savo vaikus į lietuviškąjį mokslo židinėlį, o čia juos sutinka išskęstomis rankomis besišypsantieji mokytojai.

Deja, nors ir sakoma, kad optimizmas gaivina dvasia, stiprina jėgas ir ryžtą naujiems žygiams, bet jis gali ir skaudžiai apvilti, jeigu yra nepagrįstas ir prieštarauja tikrovei. O mums nebūtų reikalo nė kartoti visiems žinomo fakto, kad iš tikrųjų po tiek metų kultūrinės veiklos ir paskirtų idealistinių pastangų vis tiek nesulaikomai artėjame į vadinašios 'gyvosios lietuviybės' nuosmukį. Juk, ilgainiui neįrodinėjant, pakanka žvilgtelti tik į bet kurio mūsų tradicinio minėjimo salę, kurioje baltagalvius klausytojus nors ir labai karštai gaudena baltagalvis prelegentas, bet dažniausiai jau nei jo paties vaikai, nei vaikėčiai, jei dar koks atsilanko, tikrai nesupranta, ką tas jų dėdukas lietuviškai šneka.

Taigi ir šių mokslo metų pradžioje darydami 'lietuviškos sąžinės apyskaitą', turime vėl sau priskirti visą eilę tokių senų ir naujų nusidėjimų, kuriuos vargu ar kada atpirksime:

- Lituanistinių mokyklų ir mokinių skaičius per 35 amerikietiškus metus nepaprastai sumažėjo.

- LB švietimo tarybos paskelbtas 'vaikų medžiojimas' lietuviškoms mokykloms iki šiol jokių apčiuopiamų rezultatų nedavė, nes to uždavinio nei organizacijų pareigūnai, nei įtakingesni visuomenės atstovai, ir nei patriotiniai pamokslininkai neatliko.

- Daugelis vadinamosios tremties senelių, deklamuodami savo priesaikas Lietuvai, sukūrė savo vaikams tik ma-

terialinės gerovės pagrindus ir patriotiškai dūsaudami išmirė, o jų palikuoniams dėl to -- nei šilta, nei šalta.

- Iš Lietuvos atsivežta senų mokytojų pedagogika menkai galėjo patarnauti mūsų 'neprivalomo lituanistinio mokslo' sąlygose, ir švietimo darbą tenka dirbti tik pasišventusiems 'savanoriams-mėgėjams' kurių taip pat jau trūksta.

- Stengiantis, kad į lituanistinę mokyklą prievarta atvestiems vaikeliams būtų čia tikrai linksma ir malonu praleisti laiką, daugeliu atveju švietimas virto žaidimu, o šio to išmokstama lyg ir netyčia. Dėl to kai kurie net baigusieji lietuviškai kalba skersu liežuvio, rašo bendratyje nosinę ir neatskiria uo nuo o, ei nuo ie ir e.

O gal svarbiausia jaunosios kartos visokeriopą nutautimą greitinanti priežastis yra dėl politinių sąlygų nebuvimas ryšio su savo tautos kamienu, kai juo gali laisvai naudotis kitų kultūrinių tautų seni ir jauni emigrantai.

Zinoma, norint galima ramintis, kad toksai lietuvių jaunimo lietuviybės blėsimas amerikietiškoje aplinkoje yra neišvengiamas, nes ir visos kitos baltadės tautybės čia taip pat greitai išstipsta. Bet vis dėlto, rodos, mes gi čia buvome ir dar esame ne tik politikai, bet ir tautybei nepaprastai užsiangažavę. Juk nuo pat pradžios skelbėmės, kad mes nesame paprasti emigrantai, vien minkštesnės duonos ieškotojai. Net ir ne pabėgėliai, o tremtiniai ir kovotojai! Kad lietuviybės išlaikymas, lietuviškos kultūros kūryba laisvėje ir jos įdiegimas mūsų vaikų vaikams yra mūsų aukščiausias idealas. Be to, dar neseniai ir atsisveikindavome tardami: 'Iki pasimatymo Nepriklausomojoje!' O ką gi tu ten pasakys pasimatęs nesuprantančiam angliškai?

Ne, nutautimui pristabdyti ir šia proga yra per mažai tikslų gerų linkėjimų. Tam uždaviniui reikia ne tik patobulintų, bet ir visai naujų būdų, kuriuos be baimės ir senatviško užsispyrimo turėtų švietimo veiksniai ir visuomenė viešai pasvarstyti. ■

Iš praeities stiprybės

TAUTA, KURI NEJAUČIA GYVYBĖS SAVO
DIDVYRIŲ KAPUOSE, YRA MIRUSI

Aleksandras Merkelis

Siemet emigracijoje vėl minime savo Tautos šventę, rugsėjo 8 dieną. Nepriklausomoje Lietuvoje mes tą šventę minėdavome iškilmingai. Lietuva pasipuošdavo tautinėmis vėliavomis, didesniuose miestuose vykdavo kariuomenės ir organizacijų parada, įvairūs meniniai ir kitokie parengimai. Mes džiaugsmingai demonstruodavome, ką esame pasiekę, gyvendami savo laisvoje, nepriklausomoje Lietuvos valstybėje. Ko mes siekiame, minėdami savo tautos šventę, būdami toli nuo savo brangios tėvynės, nešančios baisų vergijos jungą.

Tautinėmis šventėmis mes atžymime svarbiuosius savo tautos gyvenimo įvykius, save glaudžiau susiejame su garsiaja tautos praeitimi, iš jos semiamės stiprybės, nes juk praeitis yra gaivusis šaltinis, duodąs jėgų ateičiai kurti. Senas lotynų priežodis sako, kad žmonės, nežiną praeities, yra visuomet vaikai. Tik praeitį kartų veikalus pažindamas vaikas protiškai bręsta ir tampa vyru, galinčiu save kūrybiškai pareikšti. Taip yra ir su tauta.

Kai mūsų tauta pamiršo savo praeitį, kai ainiai nebesidomėjo, kas buvo ir ką veikė senovėje jų protėviai, ji pradėjo silpnėti, pasidavė svetimų kultūrų įtakai. Ir tik savo praeities pažinimas gaivino ir stiprino lietuvių tautinę samonę, skatino juos didingiems žygiams. Lietuvos praeities pažinimas, ugdes savo tautos ir jos kultūros meilę, buvo vienas iš pačių svarbiausių mūsų tautinio atgijimo veiksmų, vedusių prie nepriklausomos valstybės atstatymo.

Kai mūsų tauta iš pirmojo pasaulinio karo griuvėsių kėlė laisvam gyvenimui, kai buvo tiesiamas kelias nepriklausomai Lietuvos valstybei, kai pasauliniame forume buvo ginama Lietuvos laisvės byla, praeitis davė nesugriaujamų argumentų mūsų tautai tapti laisvai. Mūsų tauta siekė to, kas jai teisėtai priklausė, ką ji buvo įsigijusi kraujo aukomis ir nesunaikinamomis kultūros vertybėmis. Praeitis, istorija yra pats teisingiausias, galinčiausias, bet draug ir rūščiausias nepermaldujamas pa-

saulio teismas. Tai, kas vertinga jis paženkina amžinybės antspaudu, o kas laikino - tą pasmerkia užuomarščiai. Anglija galėjo sukurti didžią imperiją tik dėl to, kad ten mirusiųjų balsas yra galingesnis už gyvųjų. Tauta, kuri nebejaucia gyvybės savo didvyrių kapuose, yra mirusi.

Rugsėjo 8 dieną mus nukelia į tolimus žilos praeities laikus, kai Lietuva buvo ne tik laisva, bet didelė ir galinga, kurios valstybės sienas skalavo Baltijos ir Juodosios jūros bangos. Tai buvo daugiau, kaip prieš penkis šimtus metų, kai Lietuvą valdė Vytautas Didysis, kai Lietuvos vardas ir jos šaunūs žygiai plačiai skambėjo po visą Europą nuo tolimosios Maskvos ligi amžinosios Romos, nuo Krymo ligi Pirinėjų. Vytautas Didysis savo valstybininko išmintimi ir karo vado talentu sukūrė didžią Lietuvos valstybę. Tauta geriausiai gali tarpti, gražiausiai išugdyti savo kūrybines jėgas ir atlikti jai Pasaulio Kūrėjo skirtą misiją, tik sukūrus savo valstybę, nes valstybė yra tobuliausia laisvų žmonių bendruomenė. Tik valstybiškai tvarkydamosi tauta gali sėkmingai ginti laisvę, tą brangiausią Dangaus dovaną žemei.

Lietuvių tautos valstybinio gyvenimo užuomazga prasižymėjo tuomet, kai jos laisvei ėmė grėsti didesnis pavojus, kai didesnėmis sutelktomis jėgomis reikėjo gintis nuo gruboniškų kaimynų. Mindaugas Lietuvos valstybę įkūrė, o Vytautas Didysis išugdė jos galybę. Dėl savo ypatingos geopolitinės padėties, būdama ant didžiojo kelio tarp Vakarų ir Rytų, Lietuva nuolat turėjo budėti savo laisvės sargyboje ir grumtis čia su gerai organizuotais Vakara, kurie Kryžiaus vardu ugnimi ir kalaviju naikino lietuvių tautą, čia su chaotiškais ir gaivališkomis rytų tautomis, kurios taip pat, viską naikindamos, veržėsi į Vakarus. Ir čia Vytauto Didžiojo vadovaujamai Lietuvai teko didelė istorinė misija: ji sulaukė totorių antplūdį į Vakarus. Jis taip pat Zalgirio laukuose sutriuškino ir vokiečių galybę, jų Drang nach Osten, jų veržimąsi į Rytus.

Vytautas Didysis, sukūręs galingą Lietuvos valstybę, sulaukęs garbingo amžiaus nutarė save vainikuoti Lietuvos karaliumi ir tuo būdu taikiai ir galutinai Lietuvos valstybę atskirti nuo Lenkijos. Ši savo sumanytą Vytautas Didysis iškelė 1429 m. savo sukvietame Lucko pilyje Europos valdovų suvažiavime, kuriame dalyvavo Lenkijos karalius - Vytauto pusbrolis - Jogaila, Vokietijos imperatorius Sigismundas, Danijos karalius

Erikas, didysis Maskvos kunigaikštis Vosylius, popiežiaus pasiuntinys, didysis kryžiuočių Ordono magistras, totorių chanai, daugybė kunigaikščių - visi su šauniais palydovais ir gausiais tarnais. Vytautas savo garbingus svečius priėmė karališkai, visus stebindamas savo turtingumu, vaišingumu ir dosnumu. Penkiasdešimt dienų garbingi svečiai, jų šaunūs palydovai ir gausūs tarnai viešėjo ir linksmos Lucko pilyje. Kiek jų daug būta ir kaip jų viešėta, jau rodo tai, kad Vytautas jiems pavaišinti kasdieną suvartodavęs 300 jaučių, 600 avių, 100 taurių ir briedžių ir 300 statinių mėsos, be to, dar daug įvairios žvėrienos, žuvies ir kitokių visokių valgių ir gėrimų.

Lucko suvažiavime Vytauto iškeltam sumanymui vainikuoti Lietuvos karaliumi pritarė ir Lenkijos karalius Jogaila, o Vokietijos imperatorius Sigismundas jam pažadėjo atsiųsti karaliaus vainiką. Vainikavimo iškilmės buvo numatytos 1430 m. rugsėjo 8 d. Lietuvos sostinėje Vilniuje. Į jas suvažiavo daug kilnių svečių. Tačiau imperatoriaus Sigismundo Vytautui Didžiajam ir jo žmonai siųsti karaliaus vainikai neatėjo: lenkų didikai buvo priešingi Vytauto Didžiojo vainikavimuisi Lietuvos karaliumi. Negalėdami kitokius būdu sutrukdyti Vytauto Didžiojo vainikavimosi Lietuvos karaliumi, jie į Vokietijos pasienį pasiuntė kariuomenę, kuri iš pasalių užpuolė imperatoriaus Sigismundo pasiuntinius, vežančius Vytautui Didžiajam ir jo žmonai karaliaus vainikus ir juos pagrobė.

Si lenkų klasta ir smurtas senelį Vytautą didžiai sujaukino ir pakirto jo sveikatą. Vainikavimo iškilmės buvo atidėtos lapkričio 8 dienai, bet Vytautas jų nebesulaukė: 1430 m. spalio 27 d. jis mirė savo mylimuose Trakuose, sulaukęs apie 80 metų amžiaus. Po Vytauto Didžiojo mirties Lietuvos valstybės galybė palaipsniui ėmė silpnėti ir po dviejų su puse šimto metų, XVIII amžiaus pabaigoje, Lietuva, rusų paverpta, visiškai neteko laisvės.

Kurios priežastys sužlugdė Vytauto Didžiojo sukurtą Lietuvos galybę ir narsią, laisvę mylinčią lietuvių tautą pajungė sunkion vergijon? Tatai įvyko svarbiausia dėl dviejų priežasčių. Jau nuo XIII amžiaus auganti rusų galybė buvo lemtinga grėsmė lietuvių tautos laisvei. Vytauto Didžiojo valstybininko išmintis ir karo vado genijus augančią Maskvos gresmę pajėgė diplomatinėmis ir karinėmis priemonėmis sutramdyti. Tačiau

(Nukelta į 4 psl.)

Apžvalga...

(Atkelta iš 2 psl.)

naujokynų politika, buvusi Be gino vyriausybė praktiškai jau aneksavo Vakarinių Jordano pakraštį. Kaip žinia, rinkimai Izraelyje neatnešė nei vienai didžiųjų partijų daugumos. Dabar einama prie 'tautinės vienybės' - abiejų partijų koalicijos sudarymo, kurios vyriausybė daugiau ar mažiau laikysis senos politikos.

Juozas Stempužis — ilgametis Tėvynės Garsų programos vedėjas

ARGI ŽODIS NEPALIEKA AIDO?

(Atkelta iš 1 psl.)

vimo ir veiklos sukaktį, siūlau mieliems jo darbuotojams jau dabar ruošti keturiasdešimtai sukakčiai, jau dabar planuojant ir kaupiant medžiagą, kad mūsų veikla ir darbai išliktų istorijai.

Iš tiesų, mes darome vieną tą pačią pagrindinę klaidą: mes minime, atšvenčiame svarbius mūsų veiklos laikotarpius, pasidžiaugiame, pakalbame ir... užmirštame. Ir taip mūsų dienų darbai, viltys ir lūkesčiai nugrimsta į užmaršties smėlį ir laikas juos nukloja savo dulkėmis.

Kažkada, švenčiant Clevelando miesto sukaktį, ir norint išvilkti iš laiko klodų mūsų tautiečių čia paliktą inasą, teko nusivilti nerandant rašytinės dokumentacijos. Ir teko pasikliauti tik gerų, senų tautiečių atmintimi. Bet gi daugelis veikliųjų jau buvo mirę, o kuklieji apie savo darbus, gaubdami juos tyła, nebuvo palikę žymės.

Kad šitaip nelaimingai vėl neatsitiktų, siūlau Clevelando Radijui jau dabar imtis iniciatyvos, kad po 5-kių metų švenčiant 40-ją sukaktį galėtume

pasidžiaugti spausdintais faktais. Laikas sudaryti komisiją veiklos leidiniui, kol dar Tėvynės Garsų kūrėjai yra čia pat mūsų tarpe, kol atmintis yra šviesi ir veiklos pulsas tebeplauka. Ne laikas imtis darbo, kai po nuovargio jau reikia ilsėtis.

Mesdamas dabarties radijo darbuotojams šį užsidedusi minties deglą, noriu, kad jis uždegtų mūsų lietuviškąją visuomenę savo dėmesiu ir išleis tą šį radijo leidinį būsimajam jubiliejui. Tai bus leidinys, kuris savo spausdintuose istorinės medžiagos puslapiuose gyvai bylos apie išlikusią lietuvių žingsnį išeivijoje, lietuviško žodžio, skludusio radijo bangomis svetingame krašte, likiminę misiją. Tai bus šviesus meteorito švystelėjimas - praeities ir dabarties atminimas - ateities tolimose erdvėse.

Balys Auginas

DIRECTOR OF NURSES—Modern expanding community facility in beautiful Northeastern Pennsylvania, 102 beds, (58 hospital, 44 skilled nursing) with 24 hour ER, CICU, and OB. Responsible for all nursing units. Requirements include critical care and 3-5 years nursing management experience with BSN and/or MSN preferred. Strong leadership abilities required. Competitive starting salary, excellent benefits. Send resume to Personnel Office, Memorial Hospital, Inc. and Skilled Nursing Unit, RD 1 Towanda, PA 18848. EOE.

Iš praeties stiprybės

(Atkelta iš 3 psl.)

to nebeįstengė padaryti jo ipėdiniai, kurių veiksmus dažnai rikiavo ne išmintis ir tėvynės meilė, bet valdžios troškimas ir asmeninės ambicijos.

Antroji priežastis, palaužusi Lietuvos galybę, buvo išsigimstanti Lietuvos bajorija. Lietuvos valstybei vadovaująs luomas-bajorai, anksti patekę lenkų kultūros įtakon, tėvynės meilę pavertę bajorišku putlumu, per dienas-naktis užėmė ar tarp savęs vaidijosi ir pešėsi. Tautos kamienas-liaudis, bajorų ir didikų pajungta

baudžiavon, skurdo ir duso. Fiziška ir morališkai išsigimstanti bajorija Lietuvą stūmė klaidin pragarmen ir, rodos, nebebuvo jėgos, kuri ją išgelbėtų iš baisios pražūties. Atrodė, kad Lietuva, dusdama be laisvės, gula į kapą amžinajam miegui.

Aštuonioliktasis amžius -- Lietuvos galybės sutemos. Ir žvelgdami į tų laikų merdėjančią Lietuvą, mes su a.a. poeto Balio Sruogos Kazimieru Sapiega, Vilniaus Vaivada, galime kartoti šiuos anuomet dar pranašingus, bet vėliau realybe virtusius teigimus:

Ne, ne. Bajorų mirė Lietuva,
Ne mūs. Ji, žiemos iškentus šaltį,
Dainuojančiu pavasariu suuš.
Išmetus iš krantų putas šiukšlėtas,
Iš gilmenų sugaus gyvybę tokią,
Kad jos aidais dundės Uralo girios,
Karpātų skiauterės ir Elbos šlaitai!
Į Lietuvą žiemuojančią einu.
Prie kryžkelės stovėsiu smutkeliu,
Milžinkapiuos varpais nakčia skambėsiu,
Kad speiguose po stora miline
Nelautų plakus Lietuvos širdis.

Savų bajorų baudžiavon pajungta, rusų vergiama mūsų Motina žemė skausmo kryžiais pražydo, pakeliais rūpesteliais Rūpintojėliais parimo, bet išliko gyva, nes buvo ištikima milžinkapių ir savo didvyrių kapų balsui, šaukiančiam gyventi, kurti ir kovoti. Po pusantro šimto metų, devynioliktojo amžiaus antroje pusėje, kultūriškai atgimstanti mūsų tauta tiek sustiprėjo, kad po keliasdešimt metų pa-

jėgė atkurti savo nepriklausomą valstybę.

Deja, mūsų nepriklausomo gyvenimo metas buvo trumpas, vos kiek daugiau negu dvidešimt metų. Mes šiandien ji prisimenam kaip žavų gegužės nakties sapną. Tų pačių jėgų, kurios ir Vytauto Didžiojo laikais grėsė mūsų tautai, grumtynėse mes netekome savo nepriklausomos valstybės ir laisvės.

Šiandien mūsų tauta, kaip tas pakelės ažuolas šiaurės vėjo drąskomas, laužomos šakos, o lapai po visus pasaulio užkampius blaškomi.

Ir šiandien, minint tautos šventę, mūsų veidai ne džiaugsmu spindi, bet susirūpinimu niaukiami. Mes sielojamės savu ir savosios tautos likimu. Šiandien mūsų tautos svarbiausias rūpestis yra išlikti gyviems, gyviems fiziškai ir tautiškai. Jei išliksime gyvi, tai atgausime ir savo tautos laisvę kurios mums laisvasis demokratiškasis pasaulis neginčija.

Emigracija stato pavojui mūsų tautinę gyvybę. Tautiškai išliksime gyvi, jei neatitruksime nuo savo tautinės kultūros, jei būsimė savo tautos kamieno gyva šaka, nes, anot Balio Sruogos,

Saka, atskilus nuo tautos,
Klaikiam vaitojime žiemos
Pradings, kaip vėjas be žinios.

BOSTON

GIESMĖ ŠV. KAZIMIERUI

Šv. Kazimiero 500 metų jubiliejaus minėjimas Bostone pradedamas kultūriniu vakaru, kuris yra pavadintas "Giesmės šv. Kazimieriui". Vakaras įvyks rugsėjo 29 d., šeštadienį, 7 val. vakaro So. Bostono Lietuvių Piliiečių Draugijos salėje, 368 West Broadway, So. Bostone.

Programoje: Literatūrinę dalį atlieka Bostono Etnografinis ansamblis. Koncertinėje dalyje solistė Daina Mongirdaitė, akomp. dr. Saulius Cibas ir solistas Benediktas Povilavičius, akomp. prof. Jeronimas Kačinskas.

Po programos vaišės. Bilietai gaunami prie įėjimo. Stalus galima rezervuoti pas Bronių Kruopį, telef. (617) 268-7671.

Gi pats didysis įvyks spalio 14 d., 3 val. p. p. šv. Kryžiaus Katedroje Bostone. Mišias atnašaus Bostono arkivysk. Bernard F. Law. Dalyvaus gubernatorius, senatoriai, kongresmanai, Bostono meras ir kiti aukšti pareigūnai.

KULTŪRINIS RENGINYS

Spalio 7 d., 3 val. po pietų So. Bostono Lietuvių Piliiečių draugijos salėje So. Bostone, Mass. įvyks jau 50-tas, taigi, sukaktuvinis Laisvės Varpo kultūrinis renginys. Jame programą atliks jauni mūsų talentai baritonas Vytas Paulionis iš Toronto ir pianistas Vy-

tas Bakšys iš New Yorko.

BAŽNYTINĖS MUZIKOS PLOKŠTELĖ

Bostono šv. Jono kunigų seminarijos šimto metų sukakties proga kun. Vincas Valkavičius, šv. Jurgio lietuvių parapijos klebonas Norwoode išleidžia bažnytinės muzikos plokštelę tu-lo koncerto, kuris įvyko šv. Kazimiero lietuvių parapijoje 1969 m. Plokštelės tiražas yra 1,000 ir yra gaunama vien tik vyskupijos laikraštyje The Pilot, c/o J. MCA., 49 Franklin St., Boston, Mass. 02110. Kaina \$10.00 ir \$2.00 už persiuntimą.

WANTED AT ONCE PRESSMAN

Exp., roll to roll, flexographic, 4 and 5 color. Desirable Rocky Mountain living. Established film and converting plant. ED MILLER, 303-297-3711 (34-40)

PRODUCTION MANAGER

Local manufacturer of small precision springs is seeking individual with strong technical and engineering background to manage spring production department. Experience in supervision of production personnel and manufacturing processes required. Excellent wages and benefits. If interested, send resume to Personnel Department, KERN-LIEBERS USA, INC., P. O. BOX 396, HOLLAND, OHIO 43528 An EOE (34-39)

RAIL CAR REPAIR SUPERVISORS

Southern Calif. car repair shop seeking responsible all around freight car repair plus paint, blast & wash rack supervisors with a good track record for getting things done. Send resume to: LUNDEEN RAIL, P. O. Box 278, Daggett, Ca. 92327 or call 619-254-2934. (34-40)

OPERATORS

SEWING MACHINE OPERATORS, GOOD BENEFITS, CLEAN A/C FACTORY, HACKENSACK, N. J. 201-343-6553. (34-36)

Now available at Dyke College

\$100,000

In College Scholarships

Dyke College will award academic scholarships totalling \$100,000 to recent high school graduates, under its President's Scholar Incentive Award (PSI) program.

Scholarships will pay a full 50% of the tuition rate of \$3200 per year for full-time students. That's an award of \$6400 for a 4-year bachelor's degree candidate, regardless of need.

But you must apply now, and register by September 15. If you wish to seek a business degree at a private, accredited college, and you have a 3.00 GPA or better, and can obtain a recommendation from your high school principal, call Eleanor Brant at Dyke College today, 623-5751.

Call Today, 623-5751

Dykecollege

1375 East 6th Street • Cleveland, OH 44114 • 623-5751 or 696-9000

KŪRYBA IR MOKSLAS

(3)

Puzinas turėjo pergyventi karo galo audras šiaurinėje Vokietijoje, kur pokariniais laikais ir pastoviau apsisitojo, rodos, Detmoldo mieste. Apie tą Vestfalijos vietą telkėsi ir daugiau lietuvių. Apsigyvenę paskirai ir stovyklose, tuojau ėmė organizuotis. Puzinas gavo eiti Lietuvių raudonojo kryžiaus įgaliotinio pareigas visoje anglų zonoje, kur pats su šeima gyveno. Kai kilo Pabaltijo universiteto steigimo projektas Puzinas buvo tuojau (1945.X) pritrauktas prie jo ruošimo, kaip lietuvių atstovas. Universitetui įsisteigus, Puzinas persikėlė iš Detmoldo į Hamburgą (1946.II). Jis tapo universiteto archeologijos profesorium ir kartu veikė universiteto administracijoje, eidamas lietuvių skyriaus dekaną pareigas. Hamburgo-Pinnebergo universitete dirbo iki jo uždarymo 1949.IX., kada ir pats važiavo į JAV. Čia atvykęs įsikūrė Filadelfijoje.

Paskaitomis ir administracinėmis pareigomis apkrautas, Puzinas neturėjo laiko bendradarbiauti spaudoje su archeologiniais straipsniais. Kaip iš Puzino raštų leidėjo Antano Mažiulio teikiama rankraštyno (II, p. 677 t) matyti, Puzinas telkė Pinneberge skaitytas paskaitas ir iš jų ruošė Lietuvos archeologijos veiklą. Kai kuriuos iš paskaitų kilusius dalykus profesorius panaudoja rašiniams, skelbtiems Vokietijoje ir Amerikoje.

'Ledynai ir pirmųjų žmonių pasirodymai Lietuvoje' (1947) buvo pirmas straipsnis spausdintas išeivijoje. Straipsnio žangoje nusakoma išpūdingais žodžiais lituanistus mokslininkus ištikusi nedalia: 'Atplėšti esame nuo gimtojo krašto, atskirti nuo tautos branduolio. Tas atitrūkimas nuo tėvynės visiems mums be galo skaudus, bet bene skaudžiausiai tuo atžvilgiu paliesti istorikai ir, apskritai, visi lituanistai. Proistorės mokslas semiasi žinių iš senovės sodybų, piliakalnių, kapinynų, istorija iš archyvų, lituanistai iš pačios tautos. Dabar mes visi esame atskirti nuo tų visų šaltinių. Taigi, tuo tarpu grynas mokslinis darbas sunkiai įmanomas. Tačiau nereikia nuleisti rankų. Kad ir turime sunkias darbo sąlygas, kad ir daug šaltinių trūkstame, bet dirbti visiems privalu.' (1, p. 413)

Beveik visas straipsnis skirtas net trimis ledynams ir dviem tarpledynams laikotarpiams. Aprašyti apie kiekvieną jų - smulkiai papasakojama ir parodoma, kaip susidarė vėliau prabaltų apgyvento ploto kraštovaizdis su fauna ir flora, tikęs žmogui gyventi. Spėjama, kad maždaug prieš 20,000 metų pasirodė pirmieji žmonės pabaltijyje, kaip rodo tyrinėjimai Rytprūsioje. Tai buvo poledinis amžius.

Antras straipsnis pavadin-tas: 'Ankstyvųjų Lietuvos gy-

Proistoriko Jono Puzino nueitas mokslo kelias

Dr. Juozas Jakštas

Proistorikas Pabaltijo universitete ir išeiviskoje visuomenėje

Prof. dr. Jonas Puzinas darbo metu.

ventojų kultūros ir tautybės klausimas' (1949). Straipsnyje taip pat kalbama apie ledynų laikotarpius ir dar apie 3 akmens amžius: senąjį, vidurinį ir naująjį. Pasak autoriaus sename akmens amžiuje pasirodė pirmieji gyventojai Lietuvoje. Puzino nuomone jie buvo suomių-ugrai. Jie vertėsi medžiokle ir žvejyba, nebuvo žemdirbiai. Jie buvo šūkinės kultūros keramikos žmonės. Jie ypač išryškėjo viduriniame akmens amžiuje. Jie gyveno retai pasklidę Lietuvoje, iki joje pasirodė indoeuropiečiai -- probaltai. Jie nustumė ar ištūmė suomių-ugrus ir patys, palikę kraštą, davė pradžią baltų kiltims.

Puzinas parašė Vokietijoje trečią ten išspausdintą straipsnį: 'Mažosios Lietuvos proistorės bruožai'. Ilgas straipsnis, kalbas taip pat ledynmečius. Straipsnis pradžioje ruoštas planuotam leidiniui apie Mažąją Lietuvą ... Kai leidinys negalėjo būti paruoštas, autorius paskelbė studiją 'Aiduose' (1948). Ji tuo reikšminga, kad joje paminimi indoeuropiečiai, atvykę iš pietinės Rusijos. Jų pirmos kiltys pasirodžiusios Pabaltijyje apie 2,300 m. Iš jų susidarė prabaltai. Apie juos mūsų autorius rašo: 'Gana greitai laiku nuo Helos pusiasalio iki Dauguvos susidaro atskira virvelinė keramikos kultūros grupė, kurios atstovai buvo prabaltai, mūsų tiesioginiai protėviai, kurie ilgą laiką kitų tautų nepaveikti išlaikė nuostabų kalbos senoviškumą'. (1, p. 445)

Puzinas čia kalba apie prabaltus pasiremdamas Mažosios Lietuvos radiniais. Matyt atsižvelgė į straipsnio paskirtį --- pavaizduoti Mažosios

Lietuvos proistorę. Tačiau pa-lietė ir visos Lietuvos istoriją, kai kalbėjo apie po naujo akmens amžiaus sekusį žalvario ir geležies amžius. Žalvario amžiuje (1,500--400 m. pr. Kr.) pažymimos, kad ir ne visai tiksliai, baltų gyvento krašto ribos. Vakaruose baltai siekė Persantės upės, šiaurėje Dauguvos, rytuose siekė mažąsias Borisovo (Gudijoje) ir

pietuose Bugo. Toliau kalbama apie baltų santykius su germanais, isikūrusiais jų krašte, su vikingais. Pasakojama apie baltų prekybą su romėnais, apie jų pradėtą sėslių gyvenimą ir žemės ūkio verslą. Taip prieinama prie istorinių Mažosios Lietuvos ir kartu visos Lietuvos laikų.

(Bus daugiau)

KOVA UŽ SPAUDĄ (3)

JUOZAS ŽYGAS

Negalima aiškiai nustatyti dienos ir metų, kuomet susiformavo tautinė sąmonė. Tik atrodo, nesuklysdami galime teigti, kad tai įvyko spaudos draudimo metu. Kražių bažnyčios gynime jau pasireiškė ta sąmonė. Čia jau nebuvo vien religinis, bet ir tautinis pasipriešinimas. Kazokų būriai čia susidūrė jau ir su tautiniai bepradedančia susiprasti minia. Čia gal ir įvyko posūkis, iki to laiko vis buvo bandoma tik ginti savo religiją ar kalbą, bet neišeiti prieš valdžią ar carą. Visokiom progom buvo reiškiamas carui ištikimybė. Nuo Kražių įvyko posūkis! Jau buvo pradėta skleisti mintis, kad visa Rusijos valdžia ir santvarka yra blogybė su kuria reikia kovoti.

"Varpas" ir vėliau "Apžvalga" žmonės jau mokė kaip reikia pasipriešinti ir vesti kovą. Nurodė ir aprašinėjo rusų nusikaltimus: "Atrodo kame negyvą žmo-

gų, — kas jį užmušė? Burliokas. Kilo kaime gaisras, kas padegė? Burliokas. Pavogė arklį, kas pavogė? Burliokas".

Taip pat jau nebebuvo vengiama išeiti ir prieš caro autoritetą. "Taigi caro nusamdyti visokie policemonai katalikams kankinti, jei tik yra budriaisi va-gys ir žmogžudžiai, tai caras tokius iš policeisų iš karto padaro gubernatoriais". Kaip iš šio aprašymo matyti, žmogžudžiai visuomet sudarė rusų administracijos elitą. Praėjus šimtui metų, tokie jau užima net prezidentinius postus!

Vienoje korespondencijoje net išdrįstama rašyti "Eina gandas, būk daugumas matė, kaip negeros dvasios cypdamos ir kaukdamos nešė per Kražius nesenai numirusį carą".

Kražiuose pralietas kraujas nebuvo pralietas veltui, nuo čia jau prasidėjo aktyvi lietuvių kova. Žandarai

jau nebegalėjo lietuvių mušti be jokios atsakomybės ir rizikos, pasitaikydavo, kad ir jiems tekdavo. Lietuviška spauda pradėjo mokinti ir raginti kaip jiems pasipriešinti. "Ne vienoje vietoje jau atsitiko, kad tokie žandarai arba urėdninkai, bejieskodami knygų ir laikraščių žmonių kišenes iškratė ir pinigus išvogė, todėl be liudininko atvykusio žandaro neišleisti. Imkite už apykaklės ir stumkite pro duris laukan, jeigu jis dar neklausytų tai duokite jam į nugarą tiek, kiek tik įtilps". Lietuviai pasiskaite tokių raginimų, savivaliaujančius žandarus, ypač at-laidų metu, kur į kamą prispaudę gerokai aplamdydavo. Sykį toks pamokintas atsargiau elgėsi, o žmonės pamatė, kad apsimoka neapsileisti.

Su laiku pasipriešinimas įgavo tokias formas, kurių rusai pradėjo bijoti. "Apžvalga" paskelbė Rusijos valdžiai Prancūzijos lietuvių protestą. "Jeigu nepaliausite kankinti toliau mus tokiais prispaudimais, tai priversite, Maskoliai, mus pasielgti su jumis kaip Airiai su Anglais; pradėsime dinamičią dėti po jūsų rūmais ir cerkvėmis, priversite mus, kad žudytume jūsų gubernatorius, didesnius perdėtinius ir kitus siurbikus".

Tokie grąšinimai ir didėjantis pasipriešinimas, pradėjo kelti nerimą rusų administracijos tarpe. Pagaliau ir rusų administracija pradėjo pamatyti ir suprasti, kad spaudos draudimas jiems yra nuostolingas. Nežiūrint priespaudos ir persekiojimų, spaudos plitimo jie nepajėgė sulaukyti, tik nustatė žmones prieš rusų valdžią. Buvo pradėta bijoti lietuviuose pasireiškiančių revoliucinių apraiškų. Tad ir Lietuvoje veikusi rusų administracija, pradėjo spaudos draudimo beprasmiškumą kelti. Jie, žinoma, tai darė neat-sižvelgdami į teisėtus lietuvių reikalavimus, bet gelbėdami savo kailį.

Tamsios ir spaudžiamos liaudies pasipriešinimas, iš-virto į organizuotą kovą, — kuri išsiplėtė į tautinį sąjūdį davedusi į savo teisių apgynimą ir laimėjimą. Taip baigėsi kova trukusi 40 metų.

OPERATORS

EXP. MEROV OPERATORS FOR SWEATER KNITTING MILL "LL" TRAIN TO ATLANTIC AVENUE, 1 JUNIUS ST., BROOKLYN, N. Y., 4th FLOOR. 212-498-0820. (34-36)

MACHINIST

RETIRED OR SEMI-RETIRED MACHINIST WANTED FOR ESTIMATING AND LIGHT MACHINE SHOP WORK. HOURS NEGOTIABLE. CALL MR. MARKS. 215-329-3500. (34-36)

Prie poeto Antano Miškinio

(2) paveikslo Liudas Dovydėnas

Dabar, kai dešimtmečiai skiria ir laikas daro sprendimus, pagrokim ant laibųjų, anot Antano. Laibaisiais begrojant glaudžiai suartėjom lenkų ultimatumo pertvoti. Vilniui vaduoti sąjungą teko perorganizuoti į Tėvynės sąjungą. Kliuvo A. Juškai, astronomui, būti tos sąjungos pirmininku, man - sekretoriumi. Perorganizavimas - piovimas savo sparnų, kaip toje pasakoj - buvo daugiau nei skaudus ir griaudus. Galvoti neteko: štai mes patys uždaram Vilniui vaduoti sąjungą. Platus, sparringas pasivadavimas Tėvynės Sąjunga - taip daug ir taip debesuota ...

Tame per galvą persivertime Vilniui vaduoti sąjungoje, pamačiau Antaną Miškinį vienmarškinį lietuvių, žmogų - 'Išsirenkim iki marškinių', kažin kas pasakė. Antanui Miškinui lietuvis buvo čia pat, ranka, garsu pasiekamai. Tėnai Jeruzalėje, Berlyne, Maskvoj gal ir buvo žmogus didelis, turtingas, išmintingas, bet artimas žmogus - tai Juknėnų kaimo Baltrus, Cedasų miestelio Jeronimas, Kauno Jaska. O tasai tolimas jeruzalietis, maskvinis, berlyninis -- ne mūsų dainas dainuos, ne mūsų pradalgius išvays. Visaip kitoks žmogus-lietuvis mūsų pašonėje, nuo amžių amžinųjų pėdų apačiomis išmynęs takus, kasdieniniu dūmu padūmavęs mūsų dažnai pilkoj padangėj. Tai jam rašau eiles, tai jam tiesiu ranką, tai jo vargai-manovo vargai, tai jo dainamanos daina, dūmojo Miškinis.

Su Strazdeliu, Vienožindžiu, Vaižgantu, Baranausku išaugęs, knygnešio Bielinio raštus skaitęs, nemokėjau ir aš kitaip galvoti apie lietuvių-žmogų.

Tėvynės sąjungoj besekretariaujant turėjau gražaus laiko. Ir šioks toks rašytojas atsirado, net Valstybinę literatūros premiją paskyrė.

Tėvynės sąjungos miglota garbe pasikliaudamas lankiau ministerius ir viceministerius. 'Ar jau nusileidai iki departamento direktoriaus?', kartą kavinėje paklausė A. Miškinis. Tada dar vis buvo viceministerių atsarga.

Zigmas Talevičius, Veiverių mokytojų auklėtinis, pulkininkas, kartą atsiminė kaip jie, lietuviai, buvo susirišę trejukėmis. Tuo reikalu (trejukių) pasikalbėjau ir su pulk. Liudu Butkevičium, taip pat Veiverių seminarijos auklėtiniu. Tenka pastebėti, veiveriškiai buvo tylaus, apgalvoto tautinio veikimo tikri patriotai, gera to žodžio prasme.

Ir Talevičius, ir Butkevičius buvo pergyvenę spalio revoliuciją Rusijoje, pirmieji nepriklausomybės savanoriai, jie daug plačiau ir sumaniau pramatė mūsų valstybės, tautos pavojus. Jie, kariškiai, buvo kur kas atsargesni sukilimo ruošimo šalininkai. Būnant Žmogaus draugijos sekretoriumi, dažnai buvo progų pasikalbėti su pulk. Liudu Butkevičium, tos draugijos pirminku. Butkevičius nebegalvojo Pirmojo karo maštatais, šovinių svarių. Tankai, lėktuvai, milžiniškas NKVD aparatas, nepasiruošusių sukilimui atidengimas galis kraštą ir tautą šluote nušluoti. Sukilimo atveju būtina išsaugoti tiltus, padegėjus sulaikyti, kur pajėgūs - terorą sutramdyti. Ir raudonieji, ir rudieji mūsų žūtimi ašaros nenulies. Tegu jie mušasi.

Susimetėm trejukėse: vienoje buvo Antanas Miškinis ir leitenantas, kurio iki šios dienos nesužinojau. Antroje mano trejukėje buvo pulk. Z. Talevičius ir daktaras A. Garmus. Trečioje trejukėje buvo pulk. L. Butkevičius, kuris su mani palaikė ryšį ir kas buvo tretytis - neprivalėjau žinoti.

Taip susirišo mūsų ne tokie

jau konspiratoriai, bet pasitikėjimu suglaudę nelaimėmis, laimėjimais.

Bolševikmečio dienose ir naktyse pradėjom susivokti, kad tos trejukės gal nepajudins planetos, bet pasitikėjimą lietuviu ir žmogumi sustiprino. Ir vėliau, iškritę į antrąją okupaciją, i nacizmeti, supratom glaudumo ir pasitikėjimo esmę ir prasme.

Išgirdęs pulk. Liudą Butkevičių vadovaujant Kauno sukilėliams, man prasilenkus su kulka, Antanas Miškinis pasiūlė talkon: 'Jeigu tik kas, kur nors reikės - atskubėsiu'.

Netrukus prisireikė. Kažin koks A. Miškinio pažįstamas pateko sukilėlių areštan, o iš ten -- kulka nepertoliausia. Aš pats ne ką galėjau padėti. Puoliausi prie pulk. Z. Talevičiaus. Tasai - pas Edvardą Berentą, Talevičiaus pažįstamą iš nepriklausomybės laikų kariškį, majorą. Pulk. Talevičius atneša žinią: būsiąs išgelbėtas Miškinio pažįstamas, bet Berendt (nebe Berentas), pulk. Talevičiui pasakęs: 'Ko mūsiškiai taip draskosi save naikinti? Palikim tą malonumą mūsų priešams'. Zodis žodin taip pasakęs repatrijantas ir spaudos cenzorius rudoj uniformoj ...

Tą patį man išsitarė per okupaciją pasaugotas nuo NKVD pulkininkas Liudas Butkevičius. Aš ėmiau ir padrašinai: 'Gera, kad jūs pulkininke, ėmėtės vadovauti'. Atsivėrė senas pažįstamas - ne norėjęs, gal geresni jaunesni. Koks ten vadovavimas ... gal tik saualiauti sulaikęs. Jis, senas karys, negalys matyti, girdėti, kai iš už kampo ar užsikorę kur nors į pastogę, gavę ginklų šaudė į suvargusius, be ginklų, nuo sienos bėgančius basus kareivius. Enkavedistai partiečiai seniai išrūkę automobiliais ir traukiniais. Mum nederėtų veltis į milžiniškas

Šv. Tėvas Jonas Paulius II laiko Šv. Mišias lietuviškai 1984 m. rugpjūčio 25 d. 6 val. vak. Castelgandolfo koplyčioje baigiant Šv. Kazimiero 500 metų mirties sukakties minėjimą. Jam asistuoja prel. Audrys Bačkis. Šalia lango matyti Aušros Vartų Madonos paveikslas (V. Kasiulio) ir Šv. Kazimiero paveikslas.

grumtynes, dargi į nugarą pavargusio, pasimetusio kario ... Tegu tai sutvarko vokiečiai. (Bus daugiau)

CHICAGO

SOL. A. STEMPUŽIENĖS KONCERTAS

Solistės Aldonos Stempužienės koncertas įvyks š. m. rugsėjo 23 d. (sekmadienį) 3 val. po pietų Jaunimo centro didž. salėje, Chicagoje. Po koncerto pabendrauimas kavinėje. Tuo metu įvyks laimėjimų traukimas. Dar ne vėlu įsigyti laimėjimų bilietus ir paremti soc. patarnavimų veiklą.

Į koncertą bilietai gaunami Vaznelių prekyboje (2501 W. 71 St., telef.

471-1424) ir soc. reikalų įstaigoje (2636 W. 71 St., telef. 476-2655), ten pat gaunami ir laimėjimų bilietai.

Koncertą ruošia LB soc. reikalų tarybos Chicagos skyrius ir kviečia lietuvių visuomenę gausiai atsilankyti ir paremti jų pastangas, patarnaujant vyresnio amžiaus lietuviams.

MARGUČIO KONCERTAS

Seniausias lietuvių radijas Margutis, vedamas žurnalisto Petro Petručio, pergyvenęs išlaidingą ir vargingą persikėlimą į kitas patalpas, nė vienos dienos nenutraukęs transliacijų, š. m. spalio 7 d. (sekmadienį) 3 val. po pietų, Jaunimo centro didž. salėje, Chicagoje, ruošia solo ir duetų koncertą.

Programą atliks Metropolitan ir lietuvių operos solistas baritonas Algirdas Brazis ir kylanti žvaigždė iš rytinio pakraščio, solistė Marytė Bizinkauskaitė, akomp. Arūnas Kaminskas.

Visi prašomi dalyvauti šiame koncerte ir paremti Margučio radijo laidą.

Bilietai: Vaznelių prekyboje (2501 W. 71st St., tel. 471-1424) ir Margučio raštinėje (2615 W. 71st St., telef. 476-2242).

DIENRAŠČIUI DRAUGUI 75 METAI

Dienraštis Draugas, leidžiamas Lietuvių katalikų spaudos draugijos, Chicagoje, švenčia 75 metų sukaktį.

Iškilmingas minėjimas-banketas įvyks š. m. rugsėjo 30 d. (sekmadienį), 4 val. p. p., Martinique restorane (2500 W. 95th St.).

PEREIKITE Į AUKŠTESNĮ PALŪKANŲ NUOŠIMTĮ.

5.5% ar 9%?

9% palūkanos, 9.42% metinio prieauglio %. Palūkanos išmokamos metų ketyvirčiais.

KASA

Lietuvių Federalinė Kredito Unija

Daug didesnę asmeninę naudą turėsite taupomoje sąskaitoje uždirbdami 9% palūkanų, negu gaudami tik 5.5%. Joks bankas ar Savings & Loan nemoka tiek, kiek moka KASA.

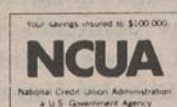
Taupomoje sąskaitoje, turėdami kad tik ir minimumą — \$5.00, uždirbsite palūkanų 9%. Iš taupomosios sąskaitos pinigų išimti, arba į ją įnešti galite kada tik pageidaujate, be jokių baudų. Kasoje saugu! Saugu, nes visos sąskaitos iki \$100,000 apdraustos federalinės valdžios, National Credit Union Administration. Saugiau ir būti negali.

KASA yra lojali, draugiška ir konfidenciali visuose finansiniuose aptarnavimuose.

Ateikite ir įsijunkite į Kasos narių šeimą!

2615 West 71st Street Chicago, Illinois 60629 (312) 737-2110

1445 South 50th Avenue Cicero, Illinois 60650 (312) 656-2201

Prisimenant Lietuvos prezidentą Antaną Smetoną

(4)

Karolis Milkovaitis

Antanas Smetona buvo
toliaregis politikas

1938 metais jo perrinkimo proga, jis į jo sveikintojus štai kaip prabilo: "Paskutinių kelerių metų įvykiai rodo, jog pairetų tautų santykiai visur darosi painesni ir opesni... Padrikusių karo ugnies dūmų kvapas visur užuodžiamas. Kas yra atsitikę vidurinėje Europoje, tai nerimo aidu atsimuša į visus šonus... Susidaro ispūdis, jog visur juda gyvenimas iš pamatų... Po didžiojo karo sudarytosios tarptautinės sutartys visiškai išsigalsta... Naujos sutartys, dabar sudaromos, visiško saugumo nelaiduoja. Mažieji kraštai, rūpindamiesi išlikti nepriklausomi, turi būti labai atsargūs..." Jis taip kalbėjo 2 metus prieš sovietams įsiveržiant į Lietuvą, 3 metus prieš sovietų-vokečių karo pradžią.

Tais pat metais, t. y., 1938 kalbėdamas išleidžiamajai kariūnų aspirantų laidai, jis, tarp kitko, pareiškė: "Graži, giedri išleistuvių diena pasitaikė jauniems atsargos karininkams. Bet taikos dangus labai apsiniaukęs. Toliau nuo mūsų krašto girdėti nerimo griaustinis ir jo žaibai švaistosi tautų sielose. Rimtą valandą jie neaplenkia ir mūsų. Tūlame veide žymu rimtumu... Kas žino, kas gali atsitikti?"

Bet juk Lietuva buvo neutrali. Į ją atvirai niekas jokių pretenzijų nereiškė. Tad kodėl jis jau tada taip labai ir kone pranašiskai nuogastavo? — Todėl, kad jis pramatė artėjančią ka-

ro pabaisą ir kartu pragaišį Lietuvos valstybei.

Kitas jo toliaregiškumo pavyzdys, kurį tada labai daug kas nesuprato ir pamerkė, buvo jo pasitraukimas iš Lietuvos. Mane žinia, kad "prezidentas pabėgo", pasiekė Kaune, Micevičiaus slėnyje, gegužinėje. Ir aš tada pasijutau labai nusivylęs. Bet šiandien panagrinėkime faktus.

Kai sovietai ėmė atvirai kištis į Lietuvos vidaus reikalus ir 1940 m. birželio 14 dieną sovietų užsienių reikalų ministras Molotovas įteikė Maskvoje esančiam Lietuvos užsienių reikalų ministrui Urbšui ultimatumą, kuriame buvo reikalaujama, kad būtų atiduoti teismui vidaus reikalų ministras gen. Skučas ir Saugumo departamento direktorius Povilaitis, ir kad tuoj būtų sudaryta Lietuvoje tokia vyriausybė, kuri būtų pasirodusi ir pajėgtų patikrinti garbingą Sovietų-Lietuvos savitarpinės pagalbos sutarties vykdymą, Kauno vyriausybės sluoksniuose sukėlė didelį susirūpinimą.

Tuo pat naktį prezidentūroje buvo sušauktas ministrų tarybos ir kariuomenės vadovybės posėdis, pirmininkaujant prezidentui.

Posėdyje Antanas Smetona pareiškė, kad to ultimatumo negalima priimti ir, jei būtų pavartotas smurtas iš sovietų pusės, reikia visomis turimomis priemonėmis jiems pasipriešinti. Bet kas atsitiko? Prezidento nuomonę palaikė tik krašto apsaugos ministras gen. K. Musteikis, švietimo ministras dr. Jo-

Prezidentas Antanas Smetona Chicagoje...

kantas ir valstybės kontrolierius inž. Šakenis. Už ultimatumo priėmimą pasisakė visi kiti ministrai, kartu su kariuomenės vadu gen. Vitkausku ir buv. kariuomenės vadu gen. Raštikiu, kuris irgi posėdyje dalyvavo. Abu generolai: ir esamasis ir buvęs kariuomenės vadai pareiškė, kad "mūsų kariuomenė nėra paruošta pasipriešinimui". Ir prezidentas, žinoma, liko kone vienas, ir apviltas.

Tai pagalvokime, kas jam beliko daryti, neturint jokių kozirių rankoje? Man atrodo, kad jo likimą tame posėdyje nulėmė patys ministrai. Jis, kaip norėjęs ir raginęs savo ministerių kabinetą sovietams pasiprie-

šinti, be jokios abejonės būtų buvęs sovietų suimtas.

Latvijos prezidentas Ulmanis ir Estijos Pats, abu yra dingę be žinios. Antanas Smetona, pasitraukęs ir išlikęs gyvas, tikėjosi daugiau pasitarnauti tautai, negu miręs. Deja, jis netikėtai ir nelaimingai mirė Clevelande 1944 m. sausio 9 dieną.

Antaną Smetoną, be abejo, reikia laikyti Lietuvos valstybės ūkinio, ekonominio bei kultūrinio atstatymo architektu ir — tautinės minties ideologu.

Antanas Smetona buvo vienas Tautininkų Sąjungos įkūrėjų. Būdamas prezidentu, 1937 m. Tautininkų suvažiavime, jis kaip ir

patvirtino Sąjungos vedamąjį, pagrindinį motyvą, kaip ir konsekravo Sąjungos ideologijos kryptį, sakdamas: "Tautininkų Sąjunga įsikūrusi tam, kad skelbtų tautinės vienybės idėją... Kad ta idėja būtų visuomet gyva ir vaisinga, ji neprivalo stokoti visuomeniškai žmoniško pagrindo... Turi būti aišku, kad tautiškai vieninga sąmonė, pasireiškianti įvairių visuomenės reikalų tinkle, siekia ne jų suvienodinimo, o jų suderinimo".

Toliau, jis lyg ir pats sau pasiimdamas tautinės minties auklėtojo vardą, sako: "Kas imasi ką tautiškai auklėti, tas privalo būti auklėtojo aukštumoje." Ir jis, kaip tėvas savo vaikus, beveik kiekvienoje kalboje, kiekviename straipsnyje, savo tautą mokė, švietė... Jo idealas ir siekis buvo sukurti gražią, vieningą, tautinę valstybę.

Galiausiai pažiūrėkime, koks yra Antano Smetonos tautinis ir valstybinis palikimas?

Jis yra dvilypis: nekilnojamas. Nekilnojamas Antano Smetonos palikimas yra tas, kuris liko Lietuvoje; kilnojamas yra tas, kurį išsinešėme svetur. Išbėgdami palikome kraštą daug gražesnį, daug turtingesnį, daug šviesesnį ir daug daugiau susipratusį, negu perėmėm jį nualintą 1918 metais.

Antanui Smetonai valdant įsigijome gerą vardą, kurį išlaikėme nesuteptą per dvi žiaurias okupacijas. O išbėgdami mes tą gerą vardą svetur išsinešėme, kurio atgarsiai netikėtai dar visai neseniai buvo išgirsti vakarų Vokietijoje. Vasario 16-tos gimnazija, vis kovodama su finansiniais neištekliais ir žemiau nustatyto minimumo numunkančiu mokinių skaičiumi, netikėtai išgirdo iš vokiečių valdžios atstovo tokį pareiškimą: "Mes nesukubam jūsų gimnazijos uždaryti, nes atsimenam, kad jūs Lietuvoje išlaikėte net šešias vokiškas".

Bet svarbiausia, mes išsinešėme tautinę mintį, tautinę širdį ir tautinę dvasią. Mums nereikia klaidžioti po įvairias sroves bei organizacijas ir žvalgytis, kur galėtumėm prisiglausti, kur galėtumėm pritapti. Mes turime savo Tautinę sąjungą. Mes turime, galima sakyti, dar visą diplomatinę tarnybą, kuri yra tautinio įsitikinimo, tautinės Lietuvos vyriausybės, taigi, Antano Smetonos palikimas.

Prezidentas Antanas Smetona ir ponis pagerbime Chicagoje. Toliau dešinėje, prie pagerbimo stalo Oliai, Vanagaičiai.

OPPORTUNITY FOR PHYSICAL
THERAPIST/STAFF
RESPIRATORY THERAPY
TECHNICIAN

To work and live in small congenial community and a 91 bed expanding non profit community hospital. Will accept new graduate. Progressive community hospital currently in building program to add 30 beds. Apply call or write: FAUQUIER HOSPITAL, 330 Hospital Drive, Warrenton, Va. 22186. 703-347-2550. E.O.E.

(33-39)

AUDRA Travel

kviečia keliauti kartu

10 DIENŲ LIETUVOJE

Spalio 2 Gruodžio 19

VIENOS SAVAITĖS Rugsėjo 10
VILNIUJE Spalio 2

Skridimai numatyti patogiomis prancūzų ir suomių oro linijomis.
Kelionės lydimos patyrusių palydovų.

Mūsų įstaigoje jūs gausite geriausią patarnavimą:

- sutvarkant dokumentus iškvietimams
- nuperkant automobilius, kooperatinius butus bei kitas dovanas giminėms Lietuvoje
- tarpininkaujant bei suteikiant ypač gerą finansinę paramą, greitą ir labai naudingą giminėms Lietuvoje palikimų sutvarkymą.

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas.

Smulkesnių žinių teiraukitės nauju adresu:

1576 Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada, M6P 1A4
(Priešais Lietuvių namus)

Tel. (416) 532-8772 arba (416) 537-3060
Telex 06-986766 TOR

Kelionių įstaigos registracijos numeris — 2159872

Savininkė — Audronė Našlėnaitė-Simon

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYŠ MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71 St., Chicago, Ill.

1410 So. 50th Ave., Cicero, Ill.

Tel.: 476-2345

AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Iššūkis Maskvos totalitarizmui

1983 m. gegužės 6 d. Lietuvos TSR aukščiausiojo teismo žiaurus nuosprendis Viduklės klebonui kun. Alfonsui Svarinskui ir nutartis suimti Kybartų kleboną kun. Sigitą Tamkevičių aiškiai parodė, kad jau įgyvendinamas valdžios seniai puoselėtas siekimas panaikinti Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komitetą. Tai patvirtino ir saugumiečių griežti pokalbiai su kitais šio Komiteto nariais, reikalaujant iš jų net raštu paliudyti savo išstojimą iš Komiteto. Priešingu atveju būsią suiminėjami ir kiti jo nariai.

Kad valdžia neleis Komitetui toliau veikti, abejoti nėra pagrindo, kadangi toks sprendimas kyla iš tarybinės valdžios diktatūrinės, totalitarinės prigimties -- jis būdingas visai Tarybų valdžios praktikai. Jokia legali opozicija valdžiai, joks kompartijos nepalaimintas sąjūdis, jokia nuo valdžios nepriklausoma ir jos nekontroliuojama organizacija, net nekalčiausia piliečių veikla (pav., blaivybės) negali legaliai reikšti Tarybų Sąjungoje. Siomis dienomis tai vėl patvirtino ir Tikinčiųjų teisėms ginti komiteto negailestinga ataka, nežiūrint teisėto pagrindo - konstitucijos ir TSRS tarptautinių įsipareigojimų - ant kurio jis įsikūrė. Susidorojimas su šiuo Komitetu vėl byloja: partija aukščiau konstitucijos ir net tarptautinių sutarčių! Tik ji gali nurodyti, kaip suprasti ir vykdyti ir savą konstituciją, ir tarptautinius susitarimus. Partija negali leisti, kad ją kas nors kontroliuotų, taisytų, bartų, iš jos reikalautų, darytų jai spaudimą. Tai įmanoma tik Vakarų demokratinėse valstybėse, kur legaliai veikia daug partijų,

oponuojančių valdančiai partijai. Pas mus valdančios partijos opozicionieriai (kitai ma nantys, disidentai) tegali veikti tik pogrindyje, arba sėdėti teisiamųjų suole, kalėjimuose, tegali dirbti priverčiamojo darbo stovyklose, tremtyje, arba 'ilsėtis' psichiatrinėse ligoninėse ar kapuose ... To reikalauja kompartijos totalitarizmas.

Tiesa, Tarybų Sąjungoje legaliai egzistuoja įvairių konfesijų religinės bendruomenės. Ar tai išimtis iš bendros taisyklės? Ir taip, ir ne. Taip, nes šios religinės bendruomenės turi savo doktriną ir tikslus, esmėje priešingus partijos doktrinai ir tikslams. ... Ir ne, nes ir jos partijos planuose yra pasmerktos sunaikinimui. O kol ateis tam laikas -- jos turi pasitarnauti partijos tikslams (o tuo pačiu ir savo greitesnei pražūčiai): skelbti laisvajam pasauliui Tarybų valstybės ... 'demokratiškumą', pačios būdamos griežtoje valdžios kontroleje ir taip suvaržytos įvairiais kultūriniais, potvarkiais, instrukcijomis, kad savo visuomenei negalėtų daryti be veik jokio religinio poveikio. Taip yra apdorotos pravoslavų ir kitos bažnyčios Tarybų Sąjungoje. Į tokį kelią yra įstatyta ir Katalikų Bažnyčia Lietuvoje. Tik šiuo keliu jai sparčiai žengti dar daug kas trukdo. Nemaža kliūtis buvo ir Katalikų Komitetas ...

Diktatūrinė Maskvos valdžios prigimtis reiškiasi ne tik Tarybų Sąjungoje. Savo valią ji stengiasi primesti ir visoms socialistinėms valstybėms. Jos požiūriu -- ir ten nieko negali būti nepriklausomo nuo tų šalių kompartijų, o jos pačios turi paklusti Maskvos kompartijai. Žinome, kaip skaudžiai

Maskvos diktatą turė patirti Vengrija, Čekoslovakija, Lenkija ...

Bet ir socialistinė stovykla -- ne riba sovietiniam totalitarizmui. Jis (kaip kadais ir fašistinis totalitarizmas) yra užsimojęs skleistis ir skleidžiasi lyg piktybinis auglys į visą žmonijos organizmą. Maskvos kompartijos priešas yra kiekvienas žmogus, kiekviena organizacija, partija, kiekvienas sąjūdis, kiekviena valdžia -- visa, kas tik gyvena ir veikia visame pasaulyje tikros laisvės tiesos, žmogaus teisių gerbimo demokratijos dvasioje! Visa tai turi būti taip pat nugalyta, sutrypta! Argi ne šiam tikslui (vertam 'globalinio laisvės būdelio' vardo) Maskva kala tiek ginklų, kuria raketas, pasiuntė šimtą tūkstantinę armiją į Afganistaną, siunčia gausius būrius 'diplomatų' ir panašiais nekaltais vardais prisdengusių veikėjų net į mažias pasaulio valstybes, taip rūpinasi pavergtų ir išnaudojamų 'laisvė' ir 'gerovė', taip siūlo savo 'išganingą' pasaulėžiūrą, santvarką ir pagalbą, taip stengiasi savo 'motiniškon' globon paimti net tarptautines organizacijas, judėjimus (taikos), išsismelkti į įvairias institucijas ir netgi valdžias?.. Ir reikia pripažinti, kad šios kolosalinės pastangos nėra bevaisės. Pasaulį užtvindė neregėta apgaulė, smurtas, terorizmas, įvairūs 'išsivadavimo' karai, nepasitikejimas tarp žmonių, ginklavimosi varžybos ... Visa tai labai sparčiai stumia žmoniją prie totalinės katastrofos ...

Tai gi šiai totalitarinei supervalstybei, besiruošiančiai diktuoti savo valią visai žmonijai, pačiame vergijos bastione likviduoti 5-8 žmonių Ko-

Pageidavimų koncertas

Radjo feljetonas

Balys Auginas

Rugsėjo 8 d. Clevelando Tėvynės Garsų radijas švenčia savo gyvavimo 35-rių metų sukaktį. Prisimindami praeitį, čia duodame feljetoną, kuris buvo suvaizduotas per liet. valandėlę 1954 m. sausio 22 d. Feljetoną specialiai radijui parašė ir režisavo Balys Auginas. Vaidino: Lili Zilionytė, Aldona Malcanaitė, Aleksandras Liutkus ir Aleksas Laikūnas.

Dalyvauja: 1. Barštėnas, 2. Kanarka, 3. Kanarkienė, 4. Svirpliūtė.

...

PRANESEJAS: Gerb. klausytojai! Menas yra opus dalykas. Vienam, sakysime, patinka aukšto lygio menas, klasika, kitam - paprasti, suprantami dalykai. Antai, mano bičiuliui patinka viskas, kas klasiška: simfonijos, operos, moterys su tiesiomis, graikiškomis nosimis, vyrai su frakais ir kedilais. O kitas mano bičiulis žavisi polkomis, liaudies dainomis ir mėgsta moteris tik su riestomis nosytėmis. Esą tokios labiau prisiriša prie šeimos židinio. Stai du žmonės, o kokie skirtingi skoniai. Norėdami savo koncerte įtikti ne vienam, bet plačiajai visuomenei, ši vakarą nutarėme atsiklausti daugumos nuomonės - surengti demokratiškais pagrindais sudarytą pageidavimų koncertą.

Dėmesio! Jungiamės į ponų Barštėnų ką tik neseniai įsigytos rezidencijos salioną, iš kur girdėsime diskusijas dėl pageidaujamų radijo muzikos ir čia pat duosime jų pageidavimų koncertą.

(Indų triukšmas. Murmesys. Juokas.)

BARSTĖNAS: (Skambteli šaukšteliu į puoduką.) Gerbiamieji visuomenės atstovai!

KANARKA: (Šliurpia kavą.)

BARSTĖNAS: (Skambteli šaukšteliu į puoduką.) Gerbiamieji visuomenės atstovai!

KANARKA: (Šliurpia kavą.)

KANARKIENĖ: (Pusbalsiu.) Tu, Domuk, tyliau su savo kava. Šliurpi, kaip elgeta šventoriuje. Matai, kad šeimininkas nori kalbėti.

KANARKA: Kad kavą tai jau karštą patiekė. Degina lūpas kaip pipirinė.

VISI: Ššš ...

BARSTĖNAS: Gerbiamieji, susinkome čia pareikšti prie kavutės savo vertingas nuomones dėl mūsų radijo koncertų programos. Prašyčiau visų nesivaržyti ir aiškiai pasisakyti, kokios muzikos kas pageidautų, ką labiausiai mėgsta. Visa tai bus perduota programos vedėjui ir jis pasirėngs kiekvieno pageidavimus išpildyti.

VISI: Puiku, puiku! (Plojimas)

BARSTĖNAS: Ponas Kanarka kelia ranką. Prašau, prašau pasakyti savo nuomonę.

KANARKA: Tikrai puiki idėja. Aš keliu ranką už chorą, o ne už kokią privatų bliovimą ... Stovi, matykite, koks vienišas vyrukas ir bliuna kaip ožys ... Ir tokį, vadinasi, mes turime vadinti solistu ir, ištempę ausis, klausytis?

KANARKIENĖ: Ką tu, Domai, sapalioji? Kaip gi koncertas, ypač radijo, apsieis be solistu! Kur gi tai girdėta! Solistai būtini, jei geras ausis turi ir gražūs ... O ypač - solistės ...

SVIRPLIŪTĖ: Na, miela ponai, kas ten mato per radiją, ar jaunas ar plikas ... Bet iš kultūrinio taško žvelgiant - kaip be solistų atrodytų radijas? Gerai, kad tamstos žmona ne dainininkė, o tai kibtų pačiam į kudašių ...

KANARKA: Kiekviena moteris - solistė, suprantama. Ir manoji dainuo-

mitetą (Lenkijoje sunaikino 10 milijonų (!) narių 'Solidarumą') - reikalas labai paprastas -- lyg uodo sutraiškymas.

Bet šiame niūriame fone juo labiau sušvyti tų kelių kunigų heroiška drąsa, pasišventimas žmogui kovai už laisvą, garbingą žmogaus gyvenimą. Šis iššūkis Maskvos totalitarizmui ir yra tikroji ir pagrindinė Komiteto 'kaltė', už kurią baudžiami du jo nariai, o kiti terorizuojami.

Drąsiais iššūkiais Maskvos totalitarizmui pažymėta visa antroji sovietinė Lietuvos okupacija: ginkluota partizanų kova, Vasario 16-sios atžymėjimai, patriotiniai Vėlinių minėjimai pokario metais, Romo Kalantos susideginimas ir su tuo susijusios masinės demonstracijos Kaune, kelios spontaniškos antitarybinio pabūdžio demonstracijos Vilniuje, Simo Kudirkos šuolis į laisvę, 45-kių pabaltiečių memorandumas, Helsinkio grupės veikla, garbinga Vilniaus vysk. Julijono Steponavičiaus laikysena, pagrindžio spauda, ypač 'LKB Kronikos' balsas, plačiai nuai-

dėjęs pasaulyje, nelegalūs vienuolynai, nelegali kunigų seminarija, Eucharistijos bičiulių tūkstantinės eisenos į Siluvą, kryžių statymas Kryžių kalne (Saulių raj.) ir Lietuvos pakelėse, už tautinius ir religinius įsitikinimus teisiamų drąsios kalbos teisme ir tikinčiųjų pareiškimai valdžiai, rei kalaujant elementarių laisvių ir teisių ... Sie ir kiti faktai itin ryškiai parodo ne tik sovietinės sistemos nežmoniškumą, bet ir tai, kad ji net ir savo taniška galia nepajėgia nužudyti laisvės dvasios mažoje pavergtoje tautoje.

Komiteto veiklą pilnai įvertins ateitis. Bet ir dabar matome, kad jis tapo dvasiniu vadu kovoje prieš ateistinės valdžios vykdomą Lietuvos Katalikų Bažnyčios griovimą. Jo pastangų dėka šis griovimas daugelyje sričių buvo sustabdytas arba sulėtintas. Komitetas pakėlė tikinčiųjų dvasią, pažadino jų kovingumą, aktyvumą, pasitikėjimą savo jėgomis; jis pažadino kovinę dvasią, organizuotumą ir kunigų tarpe, smerkė kapituliantišką

'lojaliųjų' laikyseną, sudarė sąlygas ir vyskupams sėkmingiau priešintis valdžios spaudimui, praturtino savo dokumentais ir raštais 'LKB Kroniką', paliko vertingos medžiagos istorijai; 'Kronikos' pagalba Komitetas pažėrė pluoštą tiesos spindulių sovietinės propagandos klaidinamiems žmoniems užsieny.

Sovietinė valdžia nebūtų totalitarinė, jeigu ji leistų Komitetui veikti. Viešai paskelbdamas tarybinei valdžiai ir pasaulio visuomenei savo įsisteigimą, jis atsisakė net pagrindininkų 'saugumo', todėl jo nariai tapo kasdien pasiekiami kagebistų akimis ir rankoms. Savo misiją vykdyti tokiose sąlygose yra sunku. Reikia stebėtis, kad 1978.XI.13 įsikūręs Komitetas dar veikė iki 1983.V.6. Jį gynė Dievo Apvaizda ir pasaulio viešoji opinija, apvainikavusi jų drąsų žygį dideliais laimėjimais.

Su pagarba ir dėkingumu čia reikia prisiminti ir stačiatikių šventiką Glebą Jakuniną įkūrusį pirmąjį tikinčiųjų teisėms ginti Pravoslavų komite-

tą ir padėjusį su kitais vienminčiais šią idėją įgyvendinti ir Lietuvos katalikų kunigams.

Nors kun. Alf. Svarinsko nuveiktas ir kun. S. Tamkevičiaus areštas yra labai skaudus smūgis LK Bažnyčiai, bet ši netektis tam tikra prasme yra būtina. Ką reikėtų manyti apie Lietuvos kunigus, jeigu jie šiuo tikėjimo ir žmogaus teisių persekiojimo metu neturėtų savo eilėse kankinių, kai jų turi net pravoslavų dvasininkija, sektantai, kai kalėjimuose kenčia Lietuvos Helsinkio grupės nariai, kai už tikėjimą ir žmogaus teises kentėjo ir kenčia kalėjimuose ir tremtyje tiek pasauliečių?.. Ar be kan-

kinių Lietuvos Bažnyčia turėtų reikiamą autoritetą ir jėgą moraliai stiprinti tautą?

Represuoti kungai dar didesnę moralinę įtaką veiks tautiečių dvasinį gyvenimą ir jų šventą kovą. Jie ir toliau liks drąsiais vadais ir tarptautinio fronto prieš Maskvos totalitarizmą pirmose kovos linijose ir Lietuvos kovose prieš pavergėją, tik žymiai aukštesniame kankinių range.

O už kalėjimų ir lagerių sienų ar atsiras jų vertų kovotojų? Kokia bus ateityje kovos taktika? Kokiais keliais eis Lietuva į savo didžiąją pergalę? -- Tai parodys ateitis.

(Aušra, Nr. 37, 1983)

Join the Success Team At Cuyahoga Community College

When you choose Cuyahoga Community College, you join thousands of other students like you. People who want personal attention from a caring faculty in an environment where everyone has an opportunity to work up to maximum potential.

Join the success team at CCC and improve your future. Registration ends Sept. 15. Classes start Sept. 17. Financial aid and child care services are available.

Cuyahoga Community College

Just call 861-8535, now!

AMBER
STUDIOS, Inc.

Didelis pasirinkimas dovanoms
įvairių meno darbų.

505 East 185 Street,
CLEVELAND, Ohio 44119

Galerija atidaryta kiekvieną dieną, išskyrus trečiadienius

Tel. (216) 531-3500

ja. Bet tik namie ir man vienam. Tačiau, apskritai, man solistės nepatinka. Dar kai viena dainuoja - nieko, jei ne per aukštai - gali suprasti. Bet kai dvi sustoja ir tą pačią dainą traukia, tai ir nežinau, ar jos barasi, ar šiaip spiežia, nes negali žodžių suprasti. Kniaukia kaip katės ... Tik klausos gadinimas! ...

BARSTENAS: Vadinas, tamsta prieš duetus. O aš, atsimenu, kai po atlaidų kelis alaus bokaliukus nugerdavom, tai žavėtinai sutardavom duetais. Kartais ir kvartetais. O jau apyaušriais, tai ir dainas sumaišydavom, ir ginčydavomės katras kokią dainą traukia. Bet linksmi praleisdavom laiką! Vis, mat, lietuviška kultūra! Ir linksmybės būdavo iki valiai! Ir pasikeisti ne tik nuomonė, bet ir kumsčiais tekdavo. Zinai, jauni ...

SVIRPLIUTE: Aš tai asmeniškai švelnumus mėgstu, tad pasisakau už moteris. Mėgstu, kai dvi moterys dainuoja ir sutaria. Gražu, nes reta ...

(Plokštelė - moterų duetas.)

BARSTENAS: Prašyčiau pasisakyti, kokių kompozitorių ir kokio žanro dalykų pageidautumėt.

KANARKIENE: Aš rimta moteris ir pageidaučiau rimtos muzikos. Baisiai norėčiau, pavyzdžiui, Mikulskio devintą simfoniją išgirsti, ar Gruodžio Gulbių ežerą ...

KANARKA: Ei, tu, nedaryk man sarmatos. Mikulskis dar tik pirmą simfoniją, girdėjau, vasario 16-tai rašo. O Gulbių Ežerą ne Gruodis, o Ciurlionis parašė! Ir tai ne simfonija, o baletas ...

SVIRPLIUTE: Fui, nemėgstu baletu. Negaliu žiūrėti, kai scenoje ant pirštų galų bindžinėja pusnuogė mergina. Kur padarumas? Ir netgi nedainuoja, o nebylė striksi kaip ožka ir maivosi. Ir šitą paleistuvystę vadina baletu!

BARSTENAS: Zinoma, negerai, panele, kai taip atsitinka. Bet žiūrė-

kim iš rimto taško. Aš moralus, man ne tos nuogybės galvoje, bet baletu muzika patinka. Kodėl - gražu kai mergina moka gracingai pirštų galais vaikščioti. Va, manoji kai rytą atsikelia - tai visos grindys girgžda. Negali žmogus miegoti. Sakau, ar tu negali tyliau? O ji, reiškia, atsako - nesu balelina, kad ant pirštų galų vaikščiočiau, nemoku ... Bet grįžkim prie temos. O gal kas fleitos muzikos pageidautų! Aš tai dievinu fleitą. Visi poetai apie ją rašo. Tai Dievų instrumentas. Ir pats bandžiau dvejus metus kariuomenėje pūsti.

KANARKIENE: Ne, dėkui. Piemeniškas instrumentas ir gana. Įsikiša tokią švilpynę į burną ir spiaudo į ją. Na, ponai, juk tai neestetiška, kaip sau norit!!!

KANARKA: Tu, žmon, niekus pliauški. Ir tas tavo liežuvis - kaip šlapias botagas!

BARSTENAS: Ponios ir ponai, o pianiną taip ir pamiršome. Piano muzika atgaivina jausmus ir virškinimui, sako, padeda. Aš pageidauju rimtos piano muzikos ...

(Plokštelė - Ciurlionio preliudai.)

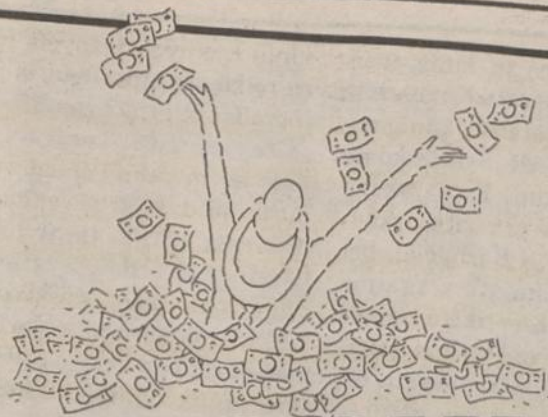
KANARKA: O ką jūs turėtumėt prieš dūdų muziką, a?

SVIRPLIUTE: Visos dūdos seniai muziejuje sukrautos rūdija. Dabar styginiai madoj. Aš asmeniškai gerą chorą mėgstu, ar kvartetą, jei gražūs, aukšti vyrai dainuoja. Yra ko paklausyti!

BARSTENAS: Sacharinas, panele, tie jauni vyrukai. Gaidžio balsais traukia. Zinoma, choras - neblogai, jei moterų jame dalyvauja. Visada mėgstu maišytus balsus ...

KANARKA: Taip, choras, matykite, būna vyriškas, moteriškas ir mišrus, jei singeliai ir ženotos moterys dalyvauja. Aš vis už mišrų chorą ...

(Nukelta į 10 psl.)

BINGOHIO

THE NEW INSTANT LOTTERY. 4-CORNER BINGO DOUBLES YOUR WINNINGS UP TO \$100,000!

BingOhio is the new Instant Lottery that makes corners exciting. Because BingOhio is one game where it really does pay to sit in the corners!

How to win up to \$50,000!

Rub the covering off the prize box to find out how much money you could win. Then rub the nine square bingo board. Underneath you'll find numbers outlined with the State of Ohio. Get any three of those outlined numbers in a row... across, down or diagonally, and you win the prize

shown... up to \$50,000! Prizes range from "free ticket," \$2, \$5, \$25 to \$50,000.

How to double your winnings... up to \$100,000!

Get any Ohio outlined numbers in all four corners, and Bingo! You double your winnings... up to \$100,000!

How to win \$1 Million Grand Prize.

Redeem winning "free tickets" and you're automatically entered in the Grand Prize Drawing to be held at the announced conclusion of the game.

Winning tickets must be validated.

• **Clevelando Lietuvių Sodybos** pastatas rugsėjo 20 d. bus užbaigtas. Raktai bus atiduodami užsiregistravusiems savininkams ir po to tuoj prasideda sodybos apgyvendinimas.

Lietuvių sodybos talkininkų komitetas rūpinsis

sodybos lietuviško charakterio išlaikymu, darydami įvairius žygius. Pavyzdžiui šiuo metu iš kitų miestų atvykusius sodybos gyventojus, talkininkai supažindins su pagrindiniais kasdieniais reikalais ir nauja aplinka.

Kas norėtų ir galėtų prisidėti prie Lietuvių Sodybos Talkininkų Komiteto, prašau skambinkite ar rašykite pirmininkei Kazei Vaičeliūnei, 25250 Benesch Dr., Warrensville Twp., Ohio 44122. Telef. (216) 464-9513. (kv)

Superior Savings ASSOCIATION

MOKAME AUKŠČIAUSIUS NUOŠIMČIUS UŽ SANTAUPŲ INDĖLIUS

Kiekviena santaupų sąskaita apdrausta iki
\$ 100,000.00

NAUJAS PATARNAVIMAS ATIDARYKITE SUPERIOR SAVINGS ČEKIŲ SĄSKAITĄ

Operacijos atliekamos be jokio mokesčio

Už įnašus mokame 5¼% palūkanų

PASKOLOS NAMAM IR STATYBAI ATLIKITE VISAS FINANSINES OPERACIJAS

Superior Savings

Pagrindinis skyrius

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Telefonas: 481-3008

DARBO VALANDOS:

Kasdien nuo 9:30 iki 4:00, penktadieniais 9:30 iki 6:00,
šeštadieniais 9:30 iki 2:30, pirmadieniais uždaryta.

BARSTENAS: Ponai, mes svetimiesiems turime pasirodyti su originaliu lietuvišku menu, o ne su kokiom tarptautinėm talaluškom. Manau, kad nereikia pataikauti masėms ir tenkinti jų žemiausius muzikinius instinktus, užuot auklėję jaunimo skonį. Sakysim, mano akimis, gera lietuviška polkutė yra geriau nei koks ten Cigonų Baronas ...

KANARKIENE: Tamsta užmiršti, kad Amerikoje nėra čigonų iš viso. Yra tik tremtiniai. O jie - aukštos kultūros. Žmonės. Todėl, mano giliu supratimu, tokį instrumentą kaip smuikas nereiktų paneigti. Aš, pavyzdžiui, smuiko raudą ir rudens lapus mėgstu (atsidūsta).

KANARKA: mano žmona poetė - ji visus Vanagaičio eilėraščius mintinai moka.

BARSTENAS: Aš, žinoma, prieš smuiką - nieko ... nieko ... Kas, kad tas smuikas, imkim sau, prastas instrumentas - iš avino žarnų ir medžio pliauskos padarytas ...

KANARKIENE: Bet geros rankos jis verkte verkia. Nelyginant nepapenėtas kūdikis. Ak, tai žavus ir poetiškas instrumentas ...

(Plokštelė - smuiko solo.)

KANARKA: Jūs visi čia, kaip matau, vistiek tarptautiniu menu gėritės. Aš sutinku su pono Barštėno nuomone -- reikia mum savo muzikos, savų kompozitorių. Va, ar armonika nesukelia jums mielų savo namų atminimą? Pamenu, kai Kemeklis Bronius grodavo armonika - saldu burnoj darydavos ... O jau merginų tai neatsigindavo. Ar ne naudingas, sakysite, instrumentas?

SVIRPLIUTĖ: Ak, pamirškime kaimo idilijas. Mums, vakarų kultūros

žmonėms, baisu ir pagelvoti apie armoniką. Nebent akordeoną pakėsčiau..

KANARKA: Dievai su jumis - duokit man akordeoną. Bet tik kas nors lietuviško. Aš kaime gimiau, kaime užaugau, kaimiečiu ir ...

KANARKIENE: (Pertraukia) Domuti, kas tau? Neužmiršk, jog esi padorioj draugijoj ir sprendi kultūrinius klausimus.

KANARKA: Albinut, mėgstu tautinius šokius. Tą blezdingėlę, kubilą, mėgstu devynkvoldžius motučių sijonus, kiklikus! Aš jaučiu jų grožį ...

SVIRPLIUTĖ: Tie lietuviški rūbai man netinka. Tik storina per klūbus ir žemina mano ūgi ...

KANARKA: Aš pageidauju, jei aš galiu pageidauti? Galiu juk, Albinut, a? Taigi, norėčiau kiekvieno radijo koncerto metu išgirsti armoniką ... atsi-prašau, tegu būna jau akordeonas ... Ką nors va, iš liaudies šokių, taip ot tirlia-tita-titi-ti ...

BARSTENAS: O man, prisipažinsiu, labiausiai prie širdies tai basedlė ... Na, jei norite - kontrabosas. Kai jis užtraukia ūka, ūka pas broliuką, visą mielą vakariuką -- tai taip širdis į medų ir virsta ...

(Plokštelė - taut. šokis Kubilas.)

PRANESEJAS: Mūsų klausytojai ką tik girdėjo iš pono Barštėno naujos rezidencijos saliono pokalbį apie muziką, kurią jie norėtų girdėti. Jų pageidavimus stengėmės uoliai vykdyti. Jei ateityje turėtumėt kokių nors savo asmeninių pageidavimų dėl koncertų - prašome mums rašyti. Patenkinsime visus!

Balys Auginas

TĖVYNĖS GARSŲ RADIJAS NAUJOJE STOTYJE

Rugsėjo 8, 10 val. vak. pradėjo skrieti Clevelando viešosios radijo stoties bangos. Tai nauja 50,000 vatų galingumo stotis, veikianti FM banga 90.3.

Kitą sekmadienį, rugsėjo 16, 8 val. ryto iš šios stoties bus girdima ir Tėvynės Garsų programa. Signalas būsiąs stiprus ir lietuvių programa turėtų būti gerai girdima.

Tėvynės Garsų programų laikas rugsėjo mėnesį:

Rugsėjo 16, 6:30-7 val. ryto iš WLTF FM 106.5 religinė programa, 7-8 val. ryto iš WERE AM 1300 senoji programa ir 8-9 val. ryto iš WCPN FM 90.3 naujoji programa.

Rugsėjo 23, 7-8 val. ryto iš WERE AM 1300 ir 8-9 val. ryto iš WCPN FM 90.3,

Rugsėjo 30, 6:30-7 val. ryto iš WLTF FM 106.5 (religinė), 7-8 val. ryto iš WERE AM 1300 ir 8-9 val. ryto iš WCPN FM 90.3.

Raginame visus klausytis šių programų. Apie naująją radijo stotį ir Tėvynės Garsų 35 metų sukaktį parašysime kitose Dirvos laidose.

PRISIMINS GEN. VLADĄ NAGEVIČIŲ

Korp. Fraternitas Lithuanica drauge su Clevelando birutininkėmis ir ramovėnais rugsėjo 23 d., sekmadienį, rengia gen. Vlado Nagevičiaus 30 metų mirties sukakties minėjimą šia tvarka: 10 val. ryto pamaldos už gen. V. Nagevičių Dievo Motinos parapijos bažnyčioje ir 12 val. akademija Lietuvių Namuose.

Lietuvių visuomenė maloniai kviečiama minėjime dalyvauti.

Š. M. RUGSĖJO 16 D., 1 VAL. P. P.
CLEVELAND INSTITUTE OF MUSIC
PAVILJONE ("LE PAVILLON")
11021 EAST BOULEVARD
(UNIVERSITY CIRCLE) ĮVYKS

pianistės ANGELĖS KARALIUTĖS KONCERTINIS DEBIUTAS-REČITALIS

Programoje Bacho Angliškoji Suita G-moll, Beethoveno Sonata Op. 22, Mendelssohno Rondo Capriccioso, ir Chopino Nokturnas, Valsas, ir Andante Spianato & Grande Polonaise Brillante.

Bilietai po 3 dolerius gaunami užsakant paštu iš "Friends of the Arts", 1704 Lee Road, Cleveland Heights, Ohio 44118 (telefonas: 731-4675). Prašoma pridėti sau adresuotą voką su pašto ženklų. Šis koncertas yra antrasis "FRIENDS OF THE ARTS" naujai įkurtoje serijoje jauniems lietuviams menininkams.

**NERINGOS TUNTO SKAUTĖS RUOŠIA
VASARĄ PALYDINT BALIŲ.**

TEMA: KAUKIŲ BALIUS

ĮVYKSTA ŠEŠTADIENĮ, RUGSĖJO 22 D.

Pradžia 6:45 val. vak.

**Kokteiliai ir užkandžiai,
žavi programa,**

**gardi vakarienė,
muzika ir šokiai.**

Ateikite visi pasipuošę su įdomiom kaukėmis ir linksmai praleiskite vakarą su paslaptingais svečiais. Bilietus užsakyti pas M. Puškorienę, 486-8613.

LITHUANIAN RADIO PROGRAM
4249 Lambert Rd., Cleveland, Oh. 44121.
(216) 382-9268

CLEVELANDO LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMA

girdima sekmadieniais

***8-9 val. ryto
naujoje stotyje***

90.3 FM WCPN
CLEVELAND PUBLIC RADIO

**Lietuvška muzika, žinios, keliaujančio mikrofono reportažai,
moters pasaulis, istorinės ir literatūrinės vinjetės.**
KLAUSYKITES TĖVYNĖS GARSŲ KIEKVIENĄ SEKMADIENĮ!

• Clevelando vyrų oktetų 25 m. jubiliejinis balius įvyks ne spalio 3 d. kaip buvo skelbta, bet lapkričio 3 d. Šv. Jurgio parapijos salėje.

• Čiurlionio Ansamblis pradeda repeticijas šį sekmadienį, rugsėjo 16 d., 12 val. Lietuvių Namuose, Čiurlionio ansamblio patalpose. Dainos mylėtojai, ypatingai jaunimas mielai kviečiami į Čiurlionio ansamblį.

• Pilėnų tuntas priima berniukus nuo 7 metų amžiaus į savo gretas. Registraciją galima atlikti skambinant tuntininkui Remigijui Belzinskui tel. 486-5634. Sueigos vyksta Dievo Motinos parapijos salėje kiekvieną pirmadienį tarp 7-9 val. vakaro.

Šiems metams yra paruošta nuotaikinga progra-

ma su baidarių išskydom, savaitgalio išskydom, idiomom sueigom. Yra gera proga berniukams individualiai pasireikšti savo būrelio gretose ir gamtoje.

• Dyke College praneša, kad paskyrė 100,000 dol. papildomai stipendijoms 1984-85 mokslo metais.

College prezidentas dr. John Corfias ragina suinteresuotus stipendija studentus greičiau atsilipti. Papildomas informacijas telefonu duoda Eleonor Brant Dyke College, 623-5751 arba 696-900.

• Norintieji apsigyventi Lietuvių Sodyboje Clevelande, 34251 Ridge Road, Willoughby, Ohio, prašomi nedelsiant kreiptis pas administratorę Daną Čipkienę

sekančiu adresu: Mrs. Dona Cipkus — manager, Lithuanian Center, Inc., 31715 Vine Street, Willowick, Ohio 44094. Telefonai — (216) 943-0910 arba (216) 944-6305.

Lietuvių Sodybos savininkai yra Lithuanian Center, Inc. bendrovė, kurios prezidentu yra Bronius Snarskis.

• Balso Clevelando skyrius spalio mėn. pradeda metinį aukų vakų. Spalio 20 d. Lietuvių Namuose įvyks Balso 40 metų sukakties minėjimas.

FOR SALE

Two family brick East 200 St. near Lake Shore. Asking \$66,000.

Call: 531-2309. (34-37)

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

**Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt**

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

DIRVA

• Teodoras Blinstrubas, einas ALT pirmininko pareigas, dr. V. Šimaitis, Lietuvos kongreso rengimo komiteto vicepirm., ir G. Lozauskas, ALT sekretorius, lydimi U. Juodvalkio, ALT Clevelando skyriaus valdybos nario, rugsėjo 15 d. apylankė Dirvą ir su red. V. Gedgaudu pasidalino informacijomis apie artėjantį Lietuvos kongresą Chicagoje.

Clevelande jie turėjo kongreso reikalais pasitarimą su ALT skyriaus valdyba ir OSI reikalų su organizacijų atstovais.

• Tautos Fondo Chicago Komitetas Chicagoje šių metų rugsėjo 22 d., šeštadienį, rengia TAUTOS FONDO METINĘ VAKARIENĘ 6:30 val. po pietų Lietuvos Tautiniuose namuose, 6422 South Kedzie Ave., Chicagoje.

Vakarieneje maloniai sutiko dalyvauti VLIKo pirmininkas dr. K. Bobelis ir Tautos Fondo pirmininkas J. Giedraitis.

Tautos Fondas yra Vyriausio Lietuvos Išlaivimo Komiteto išdininkas. Fondas talkina VLIKui visuose Lietuvos išlaivimo darbuose juos finansuodamas.

Maloniai kviečiame Jus su savo artimaisiais vakarieneje dalyvauti. Savo dalyvavimu Jūs paremsite moraliai ir materialiai Tau-

tos Fondo atliekamą darbą. Vakarieneje meninę dalį atliks sesutės Regina ir Kristina Butkūnaitės iš Detroito.

Apie dalyvavimą prašome pranešti iki rugsėjo mėn. 18 d. tel. 737-1920 ir 925-6193. Vakariene — \$15.00 asmeniui.

• Kazimieras Pocius, Vilties draugijos vicepirmininkas, vasaros metu atsiradusiems finansiniams sunkumams nugalėti, paskolino Dirvai be procentų 2000 dol. Dirva nuoširdžiai dėkoja už šią paskolą.

• Jurgiui Gliaudai paskirta Aloyzo Barono novelės konkurso premija už novelę "Labirinte". Ši konkursą veda Lietuvos Rašytojų draugija ir vertintojų komisiją sudarė: dr. M. Girniuvienė, A. Gustaitis ir St. Santvaras. Premijos 500 dol. mecenatas dr. Z. Brinkis.

• Tautos šventė New Yorke bus iškilmingai paminėta rugsėjo 23 d. Apie šio parapijos bažnyčioje, dalyvaujant vysk. P. Baltakiui.

• O. Jagutyte-Šilienė, gyvenanti Floridoje, užsipernumeravo Dirvą kaip dovaną St. Jagučiai Australijoje ir Dirvai paremti pridėjo auką.

Sveikiname naują skaitytoją ir dėkojame p. Šilieni už talką.

• "Jinai ir trys Gintarai" dainuoja rugsėjo 16 d., sekmadienį, Bostono Lietuvos Klubu Namų 85 metų jubiliejiname koncerte ir bankete.

• Dail. Antano Tamošaičio Ex Libris paroda vyksta Detroito Universitete bibliotekoje, McNichols Campus, nuo rugsėjo 8 iki 22 d.

• P. Girnys, gyv. Anglijoje, siūsdamas Dirvos prenumeratą už 1985 m., pridėjo auką laikraščiai paremti 83 dol. Nuoširdžiai dėkojame už paramą.

PLANT MANAGER

Expanding company looking for good person to take charge of plastic blow molding plant. Must be experienced in all phases of blow molding, polyethylene and PVC containers. Send resume and salary requirements to: RIMCON DIV., RING CAN CORP., 2454 HUBBARD AVE., DECATUR, ILL. 62526. (33-39)

TEXAS OPPORTUNITY FOR EXPERIENCED FORKLIFT MECHANICS

Wanted electric forklift experience a must steady work & benefits. Apply, call or send resume METRO FORKLIFT CO. P. O. BOX 6001 ARLINGTON, TEXAS 76005 214-660-3377 (34-43)

BROWN & SHARPE NO 13 OPERATOR

Experienced Machinists for HSS and Carbide Drills, Reamers, etc. Work from Blueprints. Small friendly shop with good benefits, NOV. 313-349-8880 days, 313-647-1233 evenings. (34-35)

CLEVELANDO PARENGIMAI

• RUGSĖJO 16 D. pianistės Angelės Karaliutės koncertas Cleveland Institute of Music.

• RUGSĖJO 16 D. 1 val. prie ežero ramovėnai rengia gegužinę.

• RUGSĖJO 22 D. Vasarą palydint Neringos skaučių tunto balius.

• RUGSĖJO 23 D., gen. Vlado Nagevičiaus 30 metų mirties paminėjimas. Ruošia Korp! Fraternitas Lituanica, Ramovėnai ir Birutietės.

• SPALIO 6-7 D. L.S.S. Skautininkų skyriaus suvažiavimas.

• SPALIO 6 D. Žalgirio šaulių kuopos rudens parengimas Lietuvos namuose.

• SPALIO 6-7 d. šv. Jurgio parapijos Eucharistinės pamaldos (40 val. atlaidai).

• PATRIA prekybos namuose, 794 E. 185 Street, Clevelande, yra didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų maisto produktų, įvairių skanumynų, lietuviškos juodos duonos, o dovanų skyriuje yra gintaro, plokštelių, audinių, knygų ir lietuviškų sveikinimo kortelių. Prašome atsilankyti. Telefonas 531-6720.

PACKAGES TO POLAND

Lowest Prices
Best Service
Shipments every week.
Largest dealer in Ohio.
Since 1967

POLISH IMPORT CENTER
6301 Fleet Ave.
429-1010

"Amber Holidays"

1984 M. EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

iš BOSTONO ir NEW YORKO

Dar yra vietų šiose grupėse:

Maskva-Vilnius-Ryga-Leningradas

Spalio 3 d. — \$1268.00.

Gruodžio 26 d.

(Naujų Metų sutikimas Vilniuje) — \$1247.00

Prie šių grupių galima jungtis iš VISŲ AMERIKOS IR KANADOS MIESTŲ, su papildomu mokesčiu.

1985 METŲ EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ jau patvirtintos, pirmoji grupė išvyksta BALANDŽIO 17 D.

Registracijos, informacijos reikalų skambinkite
1-800-722-1300 (Toll Free)

Iš Massachusetts ir Kanados: 1-617-268-8764.

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE, INC.

393 West Broadway

P. O. Box 116,

South Boston, Mass. 02127

Telefonas: (617) 268-8764

Istaigai vadovauja:

ALDONA ADOMONIS ir ALBINA RUDZIŪNAS.

Norintiems atsikviesti gimines atostogoms —
sutvarkom dokumentus.

PRICES ARE BASED ON DOUBLE OCCUPANCY AND ARE SUBJECT
TO CHANGES. REGISTERED TRAVEL AGENT # TA 0324

LATVIAN CLEVELAND CREDIT UNION, INC.

15203 Detroit Ave., Lakewood, Oh. 44107

Jau ketvirtį šimtmečio aptarnaujanti pabaltiečių bendruomenę Ohio valstijoje, mielai kviečia naujus narius, ypatingai lietuvių.

Istaiga atidaryta nuo 5 iki 7 v.v. antradienį, penktadienį ir šeštadienį, nuo 1 iki 3 val. p.p. trečiadienį, tel. 228-1996. Kitu laiku skambinti 486-4310.

Paskolos prasideda nuo 10%, naujų automobilių 12% Indėliai - \$10,000 ir daugiau - neša 10%. Yra nuosimčius nešanti čekių sąskaita ir kiti įvairūs patarnavimai.

Visos taupymo sąskaitos yra apdraustos NCUA (National Credit Union Administration). Visi taupytojai iki 55 metų amžiaus gauna nemokamai gyvybės apdraudą iki \$2,000. Vyresni taupytojai gali kvalifikuotis pilnai, ar mažesnei sumai.

Smulki informacija anglų kalboje galima gauti 5-tame Baltų Draugystės Vakare šeštadienį, spalio 13 d. Latvių parapijos salėje.

• PERKANT IR PAR-
DUODANT NAMUS prašome kreiptis į ČIPKUS REALTY, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

OWNER OPERATORS WANTED

— To pull company furnished trailers operating in 9 mid-western states and paying 65% with 12% fuel surcharge. Two way freight and have Michigan terminal. Please call 800-323-5759 or 312-689-1800 ask for ROY. (30-36)

APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į OBELNIS apdraudos įstaigą. Skambinti ZENONUI (216) 531-2211 arba SAULIUI (216) 442-6810.

WANTED EXPERIENCED HVAC

AIR CONDITIONING MECHANICS IMMEDIATE OPENING FOR APPLICANTS WILLING TO RELOCATE TO CHARLOTTE, N.C. AND DUTCHES COUNTY N.Y. EXPENSES PAID. FIVE OR MORE YRS. EXPERIENCE OPERATION AND MAINTENANCE REPAIR OR RECOF. CHILLERS, CENTRAVAC, CENTRIFUGAL AND PNEUMATICS SYSTEMS. CONTACT: TONY LOGUIC, BETWEEN 9 AM & 3 PM. (914) 473-2853 OR AFTER 5 PM (914) 473-3536

Rašytojui, Literatūros Istorikui ir Krikui, Visuomeninkui

A. A.

PRANUI NAUJOKAIČIUI

mirus, giliame liūdesyje pasilikusius žmoną LINĄ, svainį KOSTĄ ŽOLYNĄ su šeimomis bei kitus gimines ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir drauge liūdimė

Stella ir Vytautas Abraičiai
Birutė ir Vacys Dzenkauskai
Amalija ir Mykolas Jagučiai
Veronika ir Jurgis Janušaičiai
Angelė ir Antanas Kašubai
Vladė ir Gediminas Lapėnai
Irena ir Antanas Sprindžiai

Kar. Juozapavičiaus šaulių kuopos nariui

MYKOLUI SMELSTORIUI

mirus, jo žmonai ALBINAI ir kitiems artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Kar. Juozapavičiaus
šaulių kuopa